

Till Riksdagen

Härmed får Nordiska rådets svenska delegation överlämna bifogade berättelse för rådets adertonde session i Reykjavik den 7—12 februari 1970 jämte en *bilaga*.

Huvudfrågor vid sessionen var Nordek och nya organisatoriska former för det nordiska samarbetet, både vad beträffar Nordiska rådet och samarbetet på regeringssidan där förslag förelåg om inrättande av ett nordiskt ministerråd.

Beträffande Nordek uttalades tillfredsställelse med att förhandlingarna hade lett fram till en överenskommelse, som godkänts av statsministrarna, om en tullunion och ett omfattande ekonomiskt samarbete i övrigt i Norden. I sin rekommendation till regeringarna hemställde rådet att dessa skulle lägga fram förslag för riksdagarna om genomförande av traktaten om upprättande av organisationen för nordiskt ekonomiskt samarbete i så god tid att förslaget kan slutbehandlas i riksdagarna under loppet av vårsessionen 1970 och därefter omgående deponera ratifikationsdokumenten. Statsministrarna har meddelat att de avser att lägga fram förslag i riksdagarna i början av april 1970.

En viktig fråga under sessionen gällde Nordiska rådets ställning och funktioner inom ramen för det kommande Nordek-samarbetet. Det underströks starkt att rådet borde ges en sådan ställning att det kan spela en central roll inom Nordek-samarbetet och därigenom bidra till att ge detta en bred samhällelig förankring. I rekommendationen om Nordek ingår en hemställan till regeringarna att i traktaten inarbeta de förslag som framlagts av Nordiska organisationskommittén (den s. k. Fagerholm-kommittén) rörande rådets inpassning i Nordek-samarbetet.

Vad gäller det nordiska samarbetets organisatoriska former tillstyrktes de förslag om inrättande av ett nordiskt ministerråd och en revision av stadgan för Nordiska rådet, som framlagts av Nordiska organisationskommittén. Beträffande tidpunkten för denna reforms ikraftträdande uttalade rådet önskemålet att ändringarna träder i kraft den 1 juli 1970, vilket skulle förutsätta att proposition framlägges i stort sett samtidigt med Nordek-förslaget.

Inom kultursektorn rekommenderade rådet regeringarna att stärka det nordiska kultursamarbetets organisation och förbereda ingåendet av en särskild nordisk kulturtraktat före den 1 januari 1972 syftande till att skapa

en omfattande gemenskap mellan länderna inom utbildning, forskning och den fria kultursektorn. I avvaktan på förverkligandet av en sådan traktat godtogs de bestämmelser om kultursamarbetet som finns i utkastet till Nordek-traktatens kap. 15 om utbildning och kap. 16 om forskning.

Stockholm den 11 mars 1970

För Nordiska rådets svenska delegation

LEIF CASSEL

Pär Kettis

Berättelse
från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets adertonde
session i Reykjavik den 7—12 februari 1970

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Olof Palme,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Gunnar Lange,
statsrådet och chefen för industridepartementet Krister Wickman,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Bengt Norling,
statsrådet Carl Lidbom,
statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet Ingvar Carlsson

och följande *valda medlemmar*:

Leif Cassel,
Lars Larsson,
Dagmar Ranmark,
Arne Geijer,
Gunnar Helén
Yngve Holmberg,
Sven Sundin,
Sture Palm,
Ingrid Segerstedt Wiberg.
Gösta Skoglund,
Sven Mellqvist,
Sven Hammarberg,
Johannes Antonsson,
Bertil Ohlin,
Per Bergman,
Erik Adamsson,
Jan-Ivan Nilsson samt
Paul Jansson som ersättare för Tage Johansson.

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:

Ingemar Mundebo,
Allan Hernelius,
Eric Carlsson,
Erik Hammarsten,

Anna-Greta Skantz och
Per-Olof Sundman.

Herr Sundin ersattes under eftermiddagen den 9 februari och under större delen av den 10 februari samt den 11—12 februari av herr Eric Carlsson. Herr Holmberg ersattes den 10—12 februari av herr Hernelius. Herr Helén ersattes under större delen av den 10 februari samt den 11—12 februari av herr Mundebo. Herr Arne Geijer ersattes den 11 februari av herr Hammarsten och den 12 februari av fru Anna-Greta Skantz. Herr Johannes Antonsson ersattes den 12 februari av herr Sundman.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, hovrättsrådet Gustaf Petrén, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president valdes vid sessionen ambassadör Sigurður Bjarnason, Island, samt vice presidenter folketingsmedlem Jens Otto Krag, Danmark, riksdagsledamot Eino Sirén, Finland, stortingsrepresentant Trygve Bratteli, Norge, och andre vice talman Leif Cassel, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, socialpolitiska utskottet med 13 medlemmar, trafikutskottet med 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 22 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt.

Juridiska utskottet:

herrar Adamsson,
Helén,
Tage Johansson.

Kulturutskottet:

herrar Bergman,
Nilsson i Tvärålund,
fröken Ranmark,
fru Segerstedt Wiberg (vice förman).

Socialpolitiska utskottet:

herrar Antonsson,
Hammarberg,
Lars Larsson.

Trafikutskottet:

herrar Cassel,
Mellqvist,
Skoglund.

Ekonomiska utskottet:

herrar Arne Geijer (förman),
 Holmberg,
 Palm,
 Sundin,
 Ohlin.

Ett särskilt utskott med uteslutande uppgift att granska Nordiska kulturfondens berättelse och räkenskaper tillsattes. I utskottet, som består av fem medlemmar och fem suppleanter, omvaldes herr Bergman med herr Antonsson som suppleant.

Regeringsrepresentanterna erhöll en generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog, i kulturutskottet statsrådet Carlsson, i trafikutskottet statsrådet Norling samt i ekonomiska utskottet statsminister Palme och statsråden Lange och Wickman.

II. Behandlade saker

I Nordiska rådet anhängiga saker (enligt terminologin i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) uppdelas i fyra olika grupper: Av medlemmar väckta förslag (s. k. A-saker), regeringsförslag (s. k. B-saker), berättelser (s. k. C-saker) och meddelanden från regeringarna jämlikt 11 § stadgan för Nordiska rådet rörande åtgärder i anledning av de av rådet tidigare beslutade rekommendationerna (s. k. D-saker). Efter föregående session kvarstod 39 i rådet anhängiga A-saker och 1 B-sak. Under tiden intill adertonde sessionen hade väckts ytterligare 42 nya medlemsförslag, därav 8 tilläggsförslag, samt 3 regeringsförslag. Härtill kom 4 ändringsförslag som väckts inom ramen för redan föreliggande förslag. Sammanlagt 26 berättelser överlämnades av regeringarna i anledning av adertonde sessionen till rådet, däribland sådana avgivna av Nordiska kulturkommissionen, Nordiska socialpolitiska kommittén, tulladministrativa rådet, Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, Nordiska samarbetsorganet för same- och renskötsel frågor, Nordiska arbetsmarknadsutskottet, Nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor, de nordiska språknämnderna, Nordiska hälsovårdshögskolan, Nordiska kontaktorganet för fiskerispörsmål, Nordiska hushållshögskolan, Nordens hus i Reykjavík, Nordiska utlänningsutskottet, Nordiska kulturfonden, Nordens folkliga akademi, Nordiska ministerkommittén för administration av gemensamma biståndsprojekt i utvecklingsländerna, Nordiska samarbetskommittén för materialforskning och -provning, det utvidgade hälsovårdsdirektörsrådet, Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning, Nordiska kontaktutskottet för ra-

dio- och TV-frågor, Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning, Nordiska asieninstitutet, Nordisk kommitté för transportekonomisk forskning, Finsk-svenska utbildningsrådet samt en berättelse om samarbete på lagstiftningens område. Regeringarnas meddelanden rörande åtgärder i anledning av tidigare rekommendationer hade givit upphov till 141 D-saker. Vid tidpunkten för sessionen var sålunda i rådet anhängiga 85 A-saker, 4 B-saker, 26 C-saker och 141 D-saker.

I enlighet med tidigare fattade beslut har presidiet till sekretariaten delegerat befogenheten att hänvisa i rådet väckta saker till utskott. Sedan i förekommande fall yttranden över förslagen inhämtats, har den vidare förberedelsen av sakerna skett av vederbörande utskott, vilka avgivit betänkanden med förslag till rådet rörande till dem hänvisade saker efterhand som dessa färdigbehandlats av utskotten. Vidare har utskotten för presidiet föreslagit vilka saker som borde uppföras på saklistan för sessionen, varefter presidiet uppgjort ett slutligt förslag till saklista för sessionen. Enligt § 9 arbetsordningen för rådet fastställde rådet vid sitt första möte under sessionen presidiets förslag till saklista oförändrat.

En stor del av de i rådet anhängiga sakerna uppfördes inte på saklistan för sessionen. Denna kom att omfatta 57 A-saker (av vilka 28 anhängiggjorts redan före sjuttonde sessionen), 3 B-saker (av vilka 1 anhängiggjorts redan före sjuttonde sessionen), 12 C-saker och 47 D-saker. Rådet bemyndigade utskotten att lägga till handlingarna de meddelanden och berättelser, som avgivits till sessionen men inte upptagits på saklistan eller eljest icke slutbehandlats vid sessionen.

Beträffande 36 av A-sakerna, 2 av B-sakerna, 5 av C-sakerna och 23 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 3 A-saker, 1 B-sak och 2 D-saker, vilka återförvisades vid sessionen till vederbörande utskott för förnyad behandling. I dessa saker liksom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men på saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen. Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utunder sessionen.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Dessutom hade sammanställts en rapport om under tiden sedan sjuttonde rådssessionen gjorda framsteg i det nordiska samarbetet. De båda rapporterna utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporterna till handlingarna.

En rapport förelåg även från redaktionskommittén för Nordisk Kontakt avseende 1969. Rapporten, som behandlats av kulturutskottet, lades av rådet till handlingarna.

Till adertonde sessionen framställdes och besvarades i rådets plenum sammanlagt 13 frågor, vilka ställts i anslutning till C- eller D-saker. Efter förnyad utskottsbehandling av dessa C- och D-saker beslöt rådet att lägga berättelserna och meddelandena till handlingarna.

Vid sessionen antogs 36 rekommendationer till regeringarna; texten till dessa har fogats till redogörelsen som bilaga. Då i det följande annat icke angivits, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt, lika så har då annat icke anges, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Behandlingen av sammanlagt 28 av valda medlemmar väckta förslag och av 1 regeringsförslag fortsätter i utskotten.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. *De organisatoriska formerna för nordiskt samarbete*

Nordiska organisationskommittén, vilken tillsattes till följd av överenskommelse mellan de nordiska ländernas statsministrar och Nordiska rådets presidium under hösten 1967, har under hösten 1969 avgivit tre rapporter till sina uppdragsgivare. Nordiska organisationskommittén har haft till uppgift att genomgå de hittillsvarande erfarenheterna av Nordiska rådets verksamhet och av övriga former för nordiskt samarbete samt att framlägga de förslag till ändringar i rådets stadga och arbetsordning, var till en sådan genomgång kunde ge anledning. En rapport angående Nordiska rådet och Nordek, som avgavs den 20 oktober 1969, behandlas nedan under ekonomiska utskottet (punkt E 1). En promemoria om organisationen av det nordiska kultursamarbetet den 24 november 1969 behandlas nedan under kulturutskottet (punkt B 1). En rapport om Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet av den 10 december 1969 kommer att behandlas i det följande. Genom avlämnandet av dessa tre rapporter har kommittén fullgjort huvuddelen av sitt uppdrag. Det återstår för den bl. a. att framlägga förslag till ny arbetsordning för Nordiska rådet.

Rapporten om Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet överlämnades som regeringsförslag av Finlands regering till Nordiska rådet med anhållan om yttrande. Regeringsförslaget framlades av Finlands regering efter överenskommelse mellan statsministrarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att rådet borde uttala sig om rapporten.

I anslutning till regeringsförslaget hade herrar Cassel och Lars Larsson på uppdrag av den svenska delegationen väckt ett ändringsförslag om revision av Helsingforsavtalet. Ändringsförslaget gick ut på att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna 1. att genomföra förslaget till revision av Helsingforsöverenskommelsen, varigenom denna skulle bli det grundläggande avtalet rörande nordiskt samarbete även vad gäller samarbetets organisation, 2. att vid fördelningen av gemensamma kostnader i

rådet följa FN-stadgans principer, 3. att vid det fortsatta arbetet med traktattexten samråda med Nordiska rådets presidium samt 4. att låta ändringarna i överenskommelsen träda i kraft den 1 juli 1970.

Organisationskommitténs förslag

En huvudsynpunkt vid utarbetandet av organisationskommitténs rapport har varit att en utvidgning av det nordiska samarbetet bör ske med bevarande av dess effektivitet. Mot denna bakgrund har organisationskommittén föreslagit att Nordiska rådet får en central ställning i det kommande nordiska samarbetet och genom en förstärkning av rådets organ ges möjligheter att fylla de uppgifter som kan komma att påläggas rådet. Utgångspunkten har därvid varit att rådets huvudsakliga uppgifter är att vara initiativtagande och rådgivande organ. Vidare har föreslagits ett stärkande av de organisatoriska förutsättningarna för regeringssamarbetet genom upprättande av ett nordiskt ministerråd och utbyggande av de samordnande funktionerna på regeringsplanet. En organisationsplan för det nordiska samarbetet i dess helhet har uppgjorts så att utvecklingen av samarbetet på de olika områdena (kultursamarbetet, trafiksamarbetet etc.) kan samordnas. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt att Nordek-samarbetet som ett viktigt led i det nordiska samarbetet kan inpassas i den organisatoriska ramen (se nedan punkt E 1).

Författningsfrågor. Nordiska rådets stadga har för närvarande formen av nationell lagstiftning eller parlamentsbeslut i varje land. Enligt organisationskommitténs förslag skulle den nordiska samarbetsöverenskommelsen av 1962 (Helsingforsavtalet) revideras så att i den intages stadgan för Nordiska rådet och bestämmelser om Nordiska ministerrådet. Kommittén har utarbetat förslag till traktattext härom på svenska (tryckt i Nordisk udredningsserie 1969: 20 sid. 54—58). På uppdrag av rådets presidium har därefter rådssekretariaten uppgjort förslag till traktattexter på alla språken.

Organisationskommittén har förutsatt att i anslutning till den allmänna samarbetsöverenskommelsen särskilda överenskommelser kan ingås rörande speciella samarbetsområden varvid i första hand avses det ekonomiska samarbetet (Nordek-traktaten).

Nordiska rådet. På det organisatoriska planet har kommittén, såvitt angår presidiet, föreslagit att en suppleant skall väljas för var och en av presidiets medlemmar. Vidare föreslås, att en befattning som presidiesekreterare inrättas. Tillsammans med de fem nationella sekreterarna skulle presidiesekreteraren utgöra ett sekreterarkollegium med vissa beslutsfunktioner.

Rådets initiativtagande funktion avses liksom hittills fullgöras framför allt genom antagande av rekommendationer. Dessutom skall presidiet i viss utsträckning kunna göra framställning. Rekommendationer och framställningar skall kunna riktas inte endast till regeringarna utan även till ministerrådet. Vidare har föreslagits, att rådet skall ha vissa granskande upp-

gifter samt att det kan få andra uppgifter genom särskilda överenskommelser.

För att göra arbetsgången smidigare så att rådet kan påtaga sig ytterligare och ofta brådskande uppgifter har kommittén övervägt möjligheten att hålla två sessioner om året. Man har dock uppgivit denna tanke och i stället föreslagit en något förenklad procedur för inkallande av extrasession. Ett annat förslag är att presidiet bemyndigas att i vissa fall uppträda på rådets vägnar. Presidiet skall i dessa fall alltid låta sakerna förberedas i ett rådsutskott och eventuellt också förelägga dem för de nationella rådsdelegationerna.

Organisationskommittén har föreslagit att frågeinstitutet traktatfästes. Frågor skall kunna ställas rörande alla områden av det nordiska samarbetet, och inte som hittills endast i anslutning till regeringarnas meddelanden och berättelser.

Kommittén har övervägt en ändring av den allmänna bestämmelsen om rådets hörande i viktigare samarbetsfrågor (Helsingforsavtalets § 36) så att regeringarna eller ministerrådet i större utsträckning skulle inhämta rådets uttalande. Kommittén har emellertid stannat för att nuvarande bestämmelse i sak bör bibehållas med en något ändrad formulering.

Organisationen på regeringssidan. Kommitténs viktigaste förslag på detta område är att ett ministerråd med medlemmar från varje land inrättas. Ministerrådet skall ha kompetens för hela det nordiska samarbetsområdet. Ministerrådets uppgift blir att samordna det nordiska samarbetet på regeringsplanet och att förmedla samarbetet mellan regeringarna och Nordiska rådet. Organisationskommittén har framhållit betydelsen av ministerrådet som initiativtagande organ.

Ministerrådet skall kunna fatta beslut i den utsträckning som särskilt avtalats exempelvis genom Nordek-traktaten. Ministerrådets beslut skall — bortsett från procedurfrågor — vara enhälliga och bli bindande för länderna. Beslut, som enligt ett lands författning förutsätter riksdagens godkännande, blir dock inte bindande förrän sådant godkännande föreligger.

Samarbetet mellan regeringarna skall även i fortsättningen kunna ske på fackministermöten, men fackministrarna skall också kunna mötas inom ramen för ministerrådet. Enligt förslaget skall ministerrådet till varje ordinarie session med Nordiska rådet lämna en berättelse till rådet om det nordiska samarbetet, innehållande både en redogörelse för arbetet under det gångna året och för planerna för det fortsatta samarbetet. Berättelsen skall utgöra grundlag för generaldebatten på sessionen.

Utskottet

Utskottet uttryckte allmän tillfredsställelse med rapporten om revision av Helsingforsavtalet och tillstyrkte de framlagda förslagen som utskottet ansåg vara väl avvägda och grundade på hittills vunna erfarenheter. Den

balans i fråga om formerna för samarbetet mellan länderna och mellan dessas riksdagar och regeringar, varför förslaget ger uttryck, bör enligt utskottet icke ändras utan viktiga skäl. Utskottet ansåg inte att man borde avvika från organisationskommitténs uppfattning att en förutsättning för annan framställning till regeringarna än rekommendation är att presidiet har inhämtat uttalande från vederbörande rådsutskott och eventuellt också från de nationella delegationerna.

Utskottet uttalade att man bör eftersträva att de politiska partierna i ett land företräds i Nordiska rådet såvitt möjligt i överensstämmelse med styrkeförhållandet i vederbörande parlament. Däremot är det inte avsikten att alla förekommande politiska meningsriktningar i ett lands parlament skall representeras i Nordiska rådet utan hänsyn till dessas styrka.

Utskottet förutsatte att man överväger i vilken utsträckning det är lämpligt att överföra personal, som nu är anställd vid de nationella sekretariaten, till presidiesekreteraren. Utskottet instämde i förslaget att de gemensamma kostnaderna fördelas i överensstämmelse med principerna i FN-stadgan. Organisationskommitténs förslag att i Helsingforsavtalet borde intagas en bestämmelse om att Nordiska rådet bör få uttala sig om alla ändringar av denna konvention underströks särskilt. Vad gäller ministerrådet framhöll utskottet att man lägger stor vikt vid att det på regeringssidan skapas ett organ med ansvar för det nordiska samarbetet i hela dess bredd. Ministerrådet borde särskilt påta sig uppgiften med planläggning av kommande samarbetsuppgifter, bl. a. den ordningsföljd i vilken olika projekt bör genomföras.

Rekommendationen

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 18) till regeringarna att genomföra en revision av Helsingforsavtalet på grundval av organisationskommitténs förslag samt att vid den slutliga utformningen av traktattexten samråda med rådets presidium beträffande eventuella sakliga ändringar i avsnittet om Nordiska rådet och underrätta presidiet om eventuella andra ändringar. Vidare rekommenderades att fördelningen av Nordiska rådets gemensamma kostnader skulle ske enligt de i FN tillämpade principerna. För rekommendationen röstade 67 medlemmar, mot röstade 3 medlemmar och 1 medlem avstod från att rösta.

2. Färöarnas och Ålands representation i Nordiska rådet

I anledning av det av Danmarks regering väckta regeringsförslaget om representation för Färöarna i Nordiska rådet samt av en framställning från Åland till Finlands regering om medlemskap i Nordiska rådet, tillsattes år 1967 en kommitté för de självstyrande områdenas representation i rådet. Kommittén har bestått av regeringsrepresentanter från de fem nordiska länderna och av Nordiska rådets presidium. Kommittén har i augusti 1969 av-

givit slutrapport med förslag om formerna för dessa områdens representation i Nordiska rådet. Ändringar av rådets stadga har genomförts i alla fem länderna enligt kommitténs förslag med giltighet från och med 1970. Härigenom har både Färöarna och Åland givits representation i rådet inom ramen för Danmarks rikets delegation respektive Finlands delegation.

Med hänvisning till nämnda ändringar i Nordiska rådets stadga föreslog utskottet att rådet, förutom att godkänna vissa ändringar i arbetsordningen, inte skulle företa sig ytterligare i anledning av regeringsförslaget, vilket bifölls av rådet.

3. *Samerna i Nordiska rådet*

Representation för samerna i Nordiska rådet föreslogs i ett medlemsförslag väckt av bl. a. herr Eric Carlsson. Medlemsförslaget gick ut på att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att i samråd med rådets organ överväga de former i vilka observatörsstatus i Nordiska rådet kunde tillerkännas samerna.

Över förslaget hade Nordiska organisationskommitténs yttrande inhämtats. Däri uttalades bl. a. att samernas berättigade intresse av att få framföra sina åsikter i Nordiska rådet är tillgodosett redan i dagens läge, dels att principiella skäl talar emot att särskilda folkgrupper får speciell status i rådet. På grund härav fann sig organisationskommittén inte kunna tillstyrka medlemsförslaget. En reservant, stortingsrepresentant Leirfall, stödde medlemsförslaget och ansåg att samernas representanter efter beslut av presidiet borde ges ordet när saker berörande samerna behandlades i rådets plenum.

Utskottet underströk att Nordiska rådet redan på olika sätt arbetat för att medverka till att lösa samernas problem. Då den samiska befolkningsgruppen inte har någon författningssenlig särställning i Norden, kunde frågan om dennas representation i Nordiska rådet inte likställas med frågan om representation i Nordiska rådet för de delvis självstyrande områdena, Färöarna och Åland. Inom ramen för rådets verksamhet borde samernas representanter i största möjliga utsträckning få tillträde till rådets arbete. Samernas representanter borde alltså inkallas som sakkunniga i rådets utskott, när frågor av särskilt intresse för dem behandlas.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att bevara och i takt med en ytterligare intensifiering av det nordiska samarbetet utvidga samernas möjligheter att uttala sig i frågor av särskilt intresse för denna befolkningsgrupp. I en reservation anslöt sig två norska medlemmar till reservanten i organisationskommittén och föreslog att rådet i stället skulle rekommendera regeringarna att ge representanter för samerna rätt att ta till orda i rådets plenarmöten under behandlingen av saker av intresse för samerna.

En inledande votering mellan utskottets förslag till rekommendation och

reservanternas förslag till rekommendation utvisade att flertalet stödde utskottets förslag till rekommendation. I den slutliga omröstningen antogs utskottets förslag med 67 röster mot 6 (bl. a. herr Eric Carlsson). En medlem avstod från att rösta (rek. nr 17).

4. Medborgarskapslagstiftningen

I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Hammarberg och Mellqvist hade föreslagits en översyn av de nordiska medborgarskapslagarna. Förslaget gick ut på en rekommendation till regeringarna dels att genomföra sådana ändringar i medborgarskapslagstiftningen att barn inom äktenskap mellan utländsk man och kvinna, som är medborgare i nordiskt land, kan förvärva medborgarskap i moderns hemland från födelsen, dels att tillämpa reglerna om naturalisation i samband med giftermål så att olikhet ej göres mellan man och kvinna. I förslaget erinrades bl. a. om de motioner i samma fråga som väckts i svenska riksdagen.

Utskottet uttalade att ett tillmötesgående av medlemsförslaget skulle medföra att de berörda barnen i stor utsträckning får dubbelt medborgarskap. Utskottet underströk att detta såvitt möjligt bör undvikas. Det har hittills varit en viktig och grundläggande princip i de nordiska lagarna om medborgarskap och i rättstillämpningen rörande naturalisation, att man söker undvika dubbelt medborgarskap. Ett tillmötesgående av medlemsförslaget skulle också stå i direkt motsättning till de strävanden, som ligger bakom Europarådskonventionen till undvikande av dubbelt medborgarskap.

Behandlingen i de danska och svenska riksdagarna samt remissuttalandena visade emellertid att det inte alltid var säkert att det är i ett barns intresse att överta en bestämd förälders medborgarskap. Utskottet fann därför anledning uppställa frågan om man inte borde överväga på vilket sätt direkt hänsyn till barnets intresse kunde tas i varje särskilt fall. Utskottet önskade därför att en förberedande utredning göres om möjligheterna att i lagstiftning eller praxis rörande naturalisation ta större hänsyn till angivna princip. På ett senare stadium kunde övervägas ett nordiskt initiativ på europeiskt plan för att söka vinna gehör för en ny syn med hänsyn till barns ställning i medborgarskapsrättsligt hänseende. Om man i berörda europeiska länder accepterar tanken om att barnets medborgarskap ganska fritt kan avgöras efter vad som är bäst för barnet, kunde ett system byggas upp på denna grundval som utesluter fall av dubbelt medborgarskap.

Utskottet föreslog en rekommendation till regeringarna att undersöka om vid fastställandet av medborgarskap större hänsyn kan tas till principen om barnets intresse, med tanke på att frågan eventuellt senare kan aktualiseras på internationellt plan. I en reservation av bl. a. herrar Mellqvist och Nilsson i Tvärålund framhölls att problemet som behandlas i

medlemsförslaget fått allt större praktisk betydelse, vilket bl. a. visats av de tragiska händelser med kidnappning av barn som inträffat i Danmark och Sverige. Reservanterna föreslog en rekommendation till regeringarna att genomföra sådana ändringar i medborgarskapslagstiftningen, att barn fött i äktenskap mellan utländsk man och nordisk kvinna kan förvärva medborgarskap i moderns hemland vid födelsen.

I en inledande votering vann utskottets förslag till rekommendation över reservanternas. Rådet antog därefter utskottets förslag till rekommendation med 41 röster (bl. a. herrar Adamsson, Cassel, Hammarberg, Paul Jansson och Lars Larsson) mot 17 röster (bl. a. herrar Eric Carlsson, Mellqvist, Mundebo, Nilsson i Tvärålund, Ohlin, Palm, fröken Ranmark, fru Segerstedt Wiberg och herr Skoglund). Tre medlemmar (bl. a. herr Antonsson) avstod från att rösta (rek. nr 6).

Beträffande naturalisation konstaterade utskottet att det allmänt krävs längre uppehåll i det blivande medborgarskapslandet för män än för kvinnor. Frågan om medborgarskapet borde enligt utskottets mening inte bero av den sökandes kön utan av vederbörandes anknytning till landet. Utskottet föreslog en rekommendation till regeringarna att tillämpa regeln om naturalisation i samband med äktenskap så att man inte generellt gör skillnad mellan man och kvinna. Rådet antog en rekommendation (nr 7) i enlighet härmed med 61 röster mot 1.

5. *Nordisk abortlagstiftning*

Vid föregående session var denna fråga upptagen som debattämne. Beträffande medlemsförslaget och debatten hänvisas till redogörelsen för 17:e sessionen (Kungl. Maj:ts skrivelse 1969: 71 s. 9).

Utskottet konstaterade att det i medlemsförslaget rekommenderade samarbetet om undersökning av förutsättningarna för likartad nordisk abortlagstiftning ägt rum, att vissa grundläggande värderingar visat sig vara överensstämmande i de nordiska länderna och att samarbetet i vissa hänseenden fört till positiva resultat. Utskottet beklagade att oenighet föreligger om en rad problem. Vid eventuella ändringar av abortlagarna borde varje enskilt land sträva efter nordisk enhetlighet. Enligt utskottets mening fanns ingen grund att för närvarande arbeta vidare med saken på nordisk basis. Utskottet hemställde därför att rådet inte skulle företa sig något ytterligare i anledning av medlemsförslaget om likartad nordisk abortlagstiftning.

I en reservation (nr I) av tre danska medlemmar uttalades, att utskottet borde fortsätta behandlingen av frågan på den grundval som föreligger efter rådets 18:e session. Frågan om att samtidigt genomföra likartad abortlagstiftning, i vart fall i Danmark, Finland och Sverige, borde enligt reservanternas tas upp till en debatt under 18:e sessionen. I ytterligare en reservation (nr II) föreslogs en rekommendation till regeringarna att genomföra likartad nordisk lagstiftning om abort på grundval av principen om fri abort.

I en inledande votering beslöt rådet förkasta reservation I om fortsatt behandling av ärendet. Därefter voterades om det i reservation II intagna förslaget till rekommendation, vilket förkastades med 47 röster mot 5, varjämte 3 medlemmar avstod från att rösta. Samtliga svenska medlemmar röstade mot förslaget till rekommendation. Därefter bifölls utskottets hemställan.

6. Sänkning av rösträttsåldern till 18 år

I ett medlemsförslag av bl. a. herr Mundebo hade föreslagits en rekommendation till regeringarna att framlägga förslag om sänkning av rösträttsåldern till 18 år. Utskottet konstaterade att frågan om en ytterligare sänkning av rösträttsåldern knappast torde vara aktuell i Danmark eller Norge. En ytterligare sänkning av rösträttsåldern och myndighetsåldern kan dock bli aktuell i Finland inom en icke avlägsen framtid. Utskottet fann det beklagligt om det skulle uppstå större skillnader på detta område mellan ett av de nordiska länderna och de övriga. Betänkligheterna gjorde sig gällande i mindre grad beträffande rösträttsåldern, som traditionellt inte har varit densamma i de nordiska länderna. Däremot fann utskottet att det var av väsentlig betydelse att den enhetliga myndighetsåldern, som i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige nu är 20 år, kan bevaras. Utskottet föreslog att rådet inte skulle företa sig något i anledning av förslaget. I en reservation (nr I) föreslogs att rådet skulle rekommendera regeringarna att fastställa rösträttsåldern till 18 år. I en ytterligare reservation (nr II) uttalades att förutsättningarna för att ta slutlig ställning till medlemsförslaget ännu icke förelåg, varvid hänvisades till utvecklingen i Finland, varför utskottet borde fortsätta behandlingen av frågan.

I en inledande votering avslogs reservation nr II om att utskottet skulle fortsätta behandlingen av saken. I den slutliga voteringen, som gällde det i reservation I intagna förslaget till rekommendation, avslogs detta med 44 röster mot 8. Samtliga svenska medlemmar röstade mot rekommendationsförslaget. Utskottets hemställan bifölls.

7. Förmånsrätt i konkurs för lönefordringar

I ett medlemsförslag av bl. a. fru Ekendahl hade föreslagits en rekommendation till regeringarna att medverka till att arbetet med att få till stånd en enhetlig nordisk lagstiftning om förstärkt skydd för arbetstagares lönefordran i konkurs påskyndades. En huvudfråga i förslaget var om in-tecknad fordran för skuld skulle gå före eller efter lönefordran.

Efter en ingående värdering av fördelar och nackdelar med olika lösningar av de rättsliga problemen i samband med förmånsrättsordningen i konkurs konstaterade utskottet att det för närvarande icke finns grund för rådet att företa sig något ytterligare i saken. Härvid hänvisades även till att

ändringar nyligen genomförts i lagstiftningen rörande konkurs i Danmark och Finland, varvid lönefordrans ställning förbättrats i väsentlig grad, och att i Norge nyligen antagits en ny lagstiftning. Utskottet föreslog att rådet inte skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I en reservation av bl. a. herrar Tage Johansson, Mellqvist och Mundebo föreslogs att rådet skulle rekommendera regeringarna att genomföra likartade bestämmelser om skydd för arbetstagares lönefordran vid konkurs så att rättsställningen för alla arbetstagare blir densamma bortsett från vissa ledande befattningar. Vidare borde lönefordran som är förfallen inom sista året före begärandet av konkurs, i förmånsrättsordningen placeras omedelbart efter massakraven, om nödvändigt också före vissa panträttigheter. Det förutsattes dock att rättsställningen för arbetstagarna inte skulle försämrans i något av länderna i förhållande till nu gällande regler.

Den i reservationen föreslagna rekommendationen godkändes av rådet med 35 röster (bl. a. herrar Adamsson, Antonsson, Bergman, Hammarberg, Hammarsten, Paul Jansson, Lars Larsson, Mellqvist, Mundebo, Nilsson i Tvärålund, Ohlin, Palm, fröken Ranmark, fru Segerstedt Wiberg och herr Skoglund), medan 33 röstade emot (bl. a. herrar Cassel och Hernelius). En medlem avstod från att rösta (rek. nr 12).

8. *Lagstiftningen om illojal konkurrens*

I ett medlemsförslag av bl. a. fru Gärde Widemar hade föreslagits en rekommendation till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att på grundval av de lagförslag, som utarbetats av för ändamålet tillsatta kommittéer, söka genomföra en enhetlig lagstiftning rörande regler mot illojal konkurrens.

I ett ändringsförslag av herrar Hernelius och Holmberg föreslogs att rådet vid antagandet av rekommendation om lagstiftningen rörande illojal konkurrens skulle understryka angelägenheten av att de i nordiskt samarbete utformade lagförslagen rörande motverkande av illojal konkurrens genomföres, i den mån icke avvikande nationell lagstiftning utgör ett överstigligt hinder.

Utskottet konstaterade att departementsöverläggningar i frågan ägt rum men att det inte visat sig möjligt att nå fram till likartade lagförslag. Skillnaden i uppfattning berodde enligt utskottets mening först och främst på att man från svensk sida har givit konsumentintressena en dominerande plats och är inställd på att genomföra åtgärder, som innebär att staten påtar sig ett ansvar för konsumentskyddet. I Danmark, Finland och Norge var man, i vart fall på nuvarande tidpunkt, inte utan vidare beredd att acceptera en motsvarande utformning av lagstiftningen.

Utskottet menade att kvarvarande problem i fråga om illojal konkurrens icke var av den betydelse, att Nordiska rådet på föreliggande grundval borde anta en rekommendation härom. Utredningsarbetet fortsätter i Dan-

mark och Sverige och frågan kunde därför eventuellt tas upp på nytt när resultatet av dessa utredningar föreligger. I övrigt utgick utskottet från att frågan om en ytterligare harmonisering av konkurrenslagstiftningen skulle övervägas efter att den planerade utvidgningen av det nordiska ekonomiska samarbetet förverkligats.

På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget och ändringsförslaget.

9. Felaktiga upplysningar i radio och TV

I ett medlemsförslag hade föreslagits att regeringarna skulle rekommenderas att utarbeta ett förslag till gemensam nordisk ramlagstiftning om rätt till beriktigande av felaktiga uppgifter i radio- och televisionssändningar.

En av Finlands justitieministerium tillsatt radioansvarighetskommission hade den 28 maj 1969 bl. a. framlagt förslag till lagstiftning angående rätt till beriktigande av felaktiga uppgifter i radio- och televisionssändningar.

Utskottet erinrade om att samma fråga behandlats på 15:e sessionen, varvid ett förslag till rekommendation förkastats. Vad gäller frågan om rådet borde rekommendera regeringarna att genomföra likartad nordisk lagstiftning om beriktigande av felaktiga upplysningar i radio och TV, konstaterade utskottet att de framkomna upplysningarna syntes utvisa att det åtminstone för närvarande inte är behov av en sådan lagstiftning. Utskottet föreslog därför att rådet inte skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I en reservation framhölls att det är otillfredsställande att skyddet mot missbruk på detta område endast vilar på en av radioorganisationerna själva uppställd intern regel, vars juridiska innebörd är omtvistad. I reservationen föreslogs att Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att genomföra nordisk lagstiftning om rätt till beriktigande i huvudsak enligt principerna i det föreliggande finska lagförslaget.

Rådet beslöt avslå det i reservationen intagna rekommendationsförslaget med 39 röster (bl. a. herrar Adamsson, Antonsson, Bergman, Hammarberg, Paul Jansson, Lars Larsson, Nilsson i Tvärålund, Ohlin, fröken Ranmark, fru Segerstedt Wiberg och herr Skoglund) mot 25 röster (bl. a. herrar Eric Carlsson, Cassel, Hernelius, Mellqvist, Mundebo och Palm).

10. Jakt- och fridlysningsbestämmelser

I en fråga till den norska regeringen hade herr Mellqvist efterlyst besked om man i Norge avsåg att bibehålla nuvarande fridlysning av örn. I norska regeringens svar hänvisades till att beståndet av både kungsörn och havsörn är tillfredsställande i Norge och att den allvarliga minskning som registrerats i andra länder inte gjort sig gällande på samma sätt i Norge. Vilka bestämmelser som i framtiden skulle komma att fastställas på detta område skulle

närmare övervägas efter det att en kommitté som utreder frågan om revision av jaktlagen har avgivit betänkande.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. Kultursamarbetets organisation

Frågan om det nordiska kultursamarbetets organisation, som ägnats stort intresse av utskottet, hade förts fram dels genom ett regeringsförslag, väckt av Finlands regering, dels genom ett medlemsförslag väckt av bl. a. fröken Ranmark och fru Segerstedt Wiberg. I detta sammanhang behandlade utskottet även ett medlemsförslag om nordiskt forskningssamarbete, väckt till rådets 15:e session av bl. a. fröken Ranmark, samt meddelande om rekommendation nr 14/1967 angående nordiskt forskningssamarbete och meddelande om rekommendation nr 13/1968 angående samarbete mellan forskningsråden.

I medlemsförslaget om nordiskt forskningssamarbete hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att tillsätta ett samarbetsutskott med nära anknytning till de ledande nationella forskningsplaneringsorganen i de nordiska länderna med uppdrag att biträda regeringarna i frågor, som gäller den nordiska forskningspolitiken och utbyggnaden av samarbetet om den högre utbildningen. I medlemsförslaget om det nordiska kultursamarbetets utbyggnad och organisation hemställdes att regeringarna skulle ingå en överenskommelse om det nordiska kultursamarbetets målsättning och organisation. I regeringsförslaget anhölls om rådets yttrande över Nordiska organisationskommitténs "Promemoria om organisationen av det nordiska kultursamarbetet".

Vid utskottets behandling av medlemsförslaget om kultursamarbetets utbyggnad framgick att utskottet delade organisationskommitténs uppfattning om att det nordiska kulturella samarbetet inte borde inordnas i Nordeksamarbetet såsom föreslagits av Nordiska ämbetsmannakommittén. För att avhjälpa de nuvarande bristerna i kultursamarbetet fann utskottet det ändamålsenligt att i enlighet med organisationskommitténs förslag ett nordiskt ministerråd inrättas med tätare möten än de nuvarande kultur- och undervisningsmötena, att ett nordiskt ämbetsmannakollegium inrättas, att en förstärkning av de nationella sekretariatsorganisationerna kommer till stånd, att ett gemensamt nordiskt sekretariat inrättas för verkställighetsuppdrag samt att kontakterna mellan rådet och dess kulturutskott å ena sidan samt undervisningsministrarna å andra sidan förstärks. Utskottet erinrade om att statsministrarna enats om att Nordek-förslaget skall förverkligas med bibehållande av kapitel 15 om utbildning och kapitel 16 om forskning i enlighet med traktatutkastet till dess en överenskommelse om det nordiska kultursamarbetet ingåtts. Utskottet förutsatte att vid sidan av förberedelserna för Nordek, åtgärder vidtas för åstadkommande av en

bättre organisation av det nordiska kultursamarbetet med beaktande av Nordiska organisationskommitténs förslag. Utskottet menade att en kulturöverenskommelse borde ingås före 1 januari 1972. Utskottet fann det nödvändigt att de traditionella samarbetsområdena utbildning, forskning och den fria kultursektorn i största möjliga utsträckning behandlas inom ramen för en särskild traktat för det nordiska kultursamarbetet.

Utskottet fann åtgärder i anledning av medlemsförslaget om nordiskt forskningssamarbete ej erforderliga med hänvisning till att där aktuella frågor bör lösas i samband med en förstärkning av organisationen av kultursamarbetet i dess helhet. De i ovannämnda rekommendationer aktualiserade frågorna ansågs också komma att beaktas i samband med en förstärkning av kultursamarbetets organisation. I anledning av medlemsförslaget om kultursamarbetets utbyggnad och regeringsförslaget antog rådet, på förslag av utskottet, en rekommendation (nr 21) till regeringarna att under beaktande av Nordiska organisationskommitténs förslag vidtaga åtgärder för en förstärkning av det nordiska kultursamarbetets organisation samt att förbereda ingåendet av en kulturtraktat före den 1 januari 1972 avseende en omfattande gemenskap mellan länderna inom utbildning, forskning och den fria kultursektorn. På utskottets förslag beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget om nordiskt forskningsarbete. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationerna 14/1967 och 13/1968 för sin del slutbehandlade.

2. *Samarbete beträffande högre utbildning och forskning*

I anslutning till berättelse från Nordiska samarbetskommittén för *arktisk medicinsk forskning* och meddelande om rekommendation nr 11/1960 angående forskning i arktisk medicin hade fråga riktats till samtliga länders regeringar om vilka åtgärder som övervägdes för att ekonomiskt säkerställa verksamheten inom Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning. Regeringarna hade som svar på frågan förklarat sig beredda att överväga en viss höjning av anslaget till kommittén på grundval av välmotiverade förslag. Utskottet förutsatte att frågan om finansieringen av kommitténs verksamhet snart skulle få en tillfredsställande lösning.

Vid sin behandling av meddelande om rekommendation nr 30/1968 angående *vulkanologiskt institut i Island* noterade utskottet, att en nordisk expertkommitté tillsatts för att utreda förutsättningarna för upprättande av ett nordiskt vulkanologiskt institut i Island.

Meddelandena om rekommendation nr 18/1967 angående *samarbete på den medicinska undervisningens område* föranledde utskottet att med tillfredsställelse konstatera tillkomsten av Nordisk federation för medicinsk undervisning som koordinerande organ på området, varmed goda möjligheter skapats för samordning av den medicinska undervisningen i Norden. Utskottet fann det naturligt att de nordiska regeringarna över statsbud-

geterna anslog medel för federationens framtida verksamhet. På utskottets förslag beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

Beträffande rekommendationen nr 2/1965 angående *universitetskurs i de nordiska ländernas historia m. m.* framgick av meddelandena, att regeringarna vid sin beredning av frågan om samnordiska kurser i historia beslutat genomföra en ordning med en årlig kurs i ämnet. Utskottet fann det önskvärt att möjligheterna i framtiden prövades att utöka kursverksamheten. På utskottets förslag beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

Av meddelandena i anledning av rekommendation nr 32/1968 angående *träskyddsforskning* framgick att ett nordiskt träskyddsråd tillsatts som samarbetsorgan för de nordiska ländernas enskilda organisationer. Träskyddsrådets uppgifter skulle vara att främja utvecklingen på träskyddsområdet genom koordinering av de enskilda ländernas insatser. Dess verksamhet finansierades enligt stadgarna av medlemsorganisationerna. På utskottets förslag beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

Under ifrågavarande rubrik kan även hänföras meddelande om rekommendation nr 31/1958 angående *gemensam högre utbildning för trädgårdskonst*. Utskottet fann att goda möjligheter förelåg för ett realiserande av ett av de nordiska länderna i princip godkänt förslag om inrättande av ett nordiskt institut för trädgårdskonst och landskapsplanläggning. Ytterligare åtgärder från rådets sida ansågs därför ej erforderliga. På utskottets förslag beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

3. Skol- och undervisningsfrågor

Utskottet behandlade ett medlemsförslag om *nordiska skol- och studentbetygs giltighet*, väckt till rådets 17:e session av bl. a. fru Segerstedt Wi-berg. Där i hemställdes att rådet ville rekommendera regeringarna 1. att vidtaga åtgärder för åstadkommande av automatiskt tillämpbara evalveringsnormer för nordiska skol- och studentbetyg samt 2. att utreda möjligheterna att avlägsna föreliggande hinder för nordiska studerande att vinna inträde på spärrade utbildningslinjer i ett annat nordiskt land än hemlandet. Punkten 1 hade av rådet behandlats vid närmast föregående session, varvid antogs en rekommendation om skol- och studentbetygs giltighet (nr 7/1969).

Utskottet hade diskuterat införandet av en fri nordisk studiemarknad och konstaterade härvid att en sådan förutsätter en samplanering av den högre utbildningen i Norden, vilken ännu inte är genomförd. Utskottet underströk dock att en gemensam utbildningspolitisk målsättning skulle medföra betydande fördelar för samtliga länder i Norden.

Vissa speciella svårigheter förelåg för studenter från annat land att vinna inträde vid spärrade utbildningslinjer, konstaterade utskottet. För att möjliggöra utlänningars tillträde till spärrade utbildningslinjer föreslog utskottet tillskapande av ett kvoteringsystem, enligt vilket man i ett land

till spärrad utbildning kan ta in studenter även från övriga nordiska länder. Utskottet berörde även principerna för beviljande av studiesocialt stöd vid flyttning från ett nordiskt land till ett annat i studiesyfte. Utskottet föreslog att en utredning skulle tillsättas med uppgift att behandla detta spørsmål jämte frågan om erhållande av bostad i annat nordiskt land än hemlandet. Utredningens huvuduppgift skulle vara att framlägga förslag till större enhetlighet beträffande reglerna om studiesocialt stöd.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 13) till regeringarna 1. att under medverkan av de studerande utreda möjligheterna att avlägsna föreliggande hinder för nordisk studerande att i ett annat nordiskt land än hemlandet vinna inträde till utbildningslinje, för vilka likartade intagningsvillkor råder i samtliga nordiska länder, 2. att under medverkan av de studerande utreda möjligheterna att avlägsna föreliggande hinder för nordiska studerande att i ett annat nordiskt land än hemlandet vinna inträde till utbildningslinjer, för vilka olika intagningsvillkor råder i de nordiska länderna, samt 3. att under medverkan av de studerande utreda förutsättningarna för ett förenhetligande av studiesociala förmåner i de nordiska länderna.

Under rubriken skolfrågor faller även ett medlemsförslag om nordiskt *samarbete på förskolans område*, väckt av bl. a. fröken Ranmark och fru Segerstedt Wiberg. Däri hemställdes att Nordiska rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för ett samarbete på förskolans område såvitt avser fortbildning och vidareutbildning av förskollärare samt forskning beträffande förskoleålderns problem. Vissa remissorgan hade föreslagit att arbete skulle inledas för att ge förskolan i de nordiska länderna en så enhetlig utformning som möjligt i likhet med vad som för närvarande sker för att närma ländernas skolordningar till varandra. Utskottet ansåg dock icke förutsättningar för ett nordiskt harmoniseringsarbete på förskolans område föreligga på grund av sociala och geografiska olikheter mellan de nordiska länderna. Däremot borde frågor i anslutning till förskolans framtida ställning bli föremål för en nordisk utredning för att skapa en grundval för utbyggnad och modernisering av förskolans verksamhet. Utskottet ansåg, att en dylik utredning borde arbeta helt fritt från den kommitté som utreder frågan om harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 27) till regeringarna att utreda möjligheterna för ett nordiskt samarbete på förskolans område speciellt beträffande forskning om förskolans problem samt förskollärarnas fortbildning.

Kulturutskottet hade även behandlat ett förslag om det *enskilda skolväsendets utveckling* i Norden, väckt av bl. a. herr Björkman. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att utforma gemensamma riktlinjer för det enskilda skolväsendets utveckling i Norden. För-

slagsställarna hade ansett åtgärder erforderliga för att skydda det enskilda skolväsendet i Norden genom att tillskapa gemensamma nordiska riktlinjer för dess utveckling. Utskottet noterade emellertid av remissmaterialet att de privata skolorna i de nordiska länderna företedde mycket stora olikheter. På grund härav och med hänsyn till de pågående reformerna av den grundläggande utbildningen liksom till arbetet på en harmonisering av de nordiska ländernas skolordningar saknades enligt utskottets mening för närvarande tillräcklig grund för att utarbeta bestämmelser om i vilken mån avvikelser skulle tillåtas från undervisningsformerna vid offentliga skolor. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Skoldemokratifrågor hade även behandlats av utskottet. I ett medlemsförslag om ökad samverkan mellan lärare, elever och övriga kategorier vid olika utbildningsanstalter hade bl. a. herr Lars Larsson hemställt, att rådet skulle rekommendera regeringarna att mot bakgrund av strävandena att samordna utbildningen i de nordiska länderna gemensamt utforma riktlinjerna för ökad samverkan vid varje utbildningsanstalt mellan lärare, elever och övriga kategorier av där verksamma. Utskottet noterade, att de nordiska undervisnings- och kulturministrarna och Nordiska kulturkommissionen behandlat frågan om universitets- och skoldemokrati och därvid rekommenderat informationsutbyte om den försöksverksamhet på området som inletts i länderna för att därigenom uppnå största möjliga enhetlighet på området. Utskottet ansåg det angeläget att Nordiska rådet fortlöpande erhåller information om resultaten av lagstiftningen samt utvecklings- och försöksverksamheten såvitt rör ökad samverkan mellan lärare, elever m. fl. vid olika utbildningsanstalter. Även om en fullständig harmonisering på området ej torde kunna realiseras för närvarande, menade utskottet, att den fortsatta verksamheten borde bedrivas i nära kontakt mellan länderna. Verksamheten borde enligt utskottet omfatta samtliga utbildningsformer.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 4) till regeringarna om att under upprätthållande av nära kontakter och ett kontinuerligt informationsutbyte mellan de nordiska länderna fortsätta arbetet på införande av en ökad samverkan vid utbildningsanstalterna mellan lärare, elever och övriga kategorier av där verksamma.

Vid sin behandling av meddelande om rekommendation nr 9/1962 angående *gemensam arbetsmarknad för lärare* noterade utskottet, att vissa svårigheter föreligger för införande av en gemensam nordisk arbetsmarknad för lärare på grund av bestämmelserna i vissa länders grundlagar. Norge hade infört en ordning enligt vilken lärare från de övriga nordiska länderna är likställda med lärare som avlagt norsk lärarexamen. För Danmarks, Finlands och Sveriges del ansågs dispensförfarandet erbjuda tillräckliga möjligheter för anställande av lärare från övriga nordiska länder. Med hänvisning härtill fann utskottet ytterligare åtgärder från utskottets sida

ej erforderliga. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 23/1964 angående *utbyggnad av folkskoleseminariernas undervisning i nordiska språk* framgick, att åtgärder vidtagits för att stärka undervisningen i de nordiska språken i folkskoleseminarier och lärarhögskolor och att ytterligare åtgärder för att främja dessa språk kunde förväntas. På förslag av utskottet beslöt rådet att anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Rekommendation nr 5/1968 avser *specialiserad fackutbildning för isländsk ungdom*. Meddelandet i anledning av rekommendationen visade att vissa länder ställt eller kommer att ställa medel till förfogande för dylika studier. För Finlands del är frågan dock ännu ej slutligt löst. Utskottet ansåg det önskvärt, att en ordning skapades i samtliga länder för beviljande av stipendier till isländsk ungdom för fackstudier i annat nordiskt land än hemlandet och att de redan nu anslagna stipendiemedlen ökades.

4. Radio-, televisions- och filmfrågor

I ett medlemsförslag om *samnordisk radio- och TV-forskning* hade bl. a. herr Kellgren och fröken Ranmark hemställt, att rådet skulle rekommendera regeringarna att åstadkomma en effektiv radio- och TV-forskning samt att ställa behövliga medel till förfogande för en dylik forskning. Utskottet ansåg att radio och TV inte bör särskiljas som fristående företeelser från övriga massmedia och föreslog därför ett nordiskt samarbete omfattande forskning rörande samtliga massmedia. De nordiska radiocheferna hade under 1969 tillsatt en nordisk kommitté för radio- och TV-forskning samt påbörjat samarbete kring tre forskningsuppgifter. Vad organisationen av ett samarbete på detta område angick fann utskottet det mest ändamålsenligt att inrätta ett samnordiskt organ för koordinering av verksamheten. I ett sådant organ borde ingå företrädare såväl för forskning och undervisning som för olika former av massmedia. Beträffande frågan om dokumentation pekade utskottet på den utredning, som utarbetats på initiativ av Sveriges radio och Svenska tidningsutgivareföreningen, innefattande förslag om en samnordisk dokumentationscentral för massmediaforskning. Utskottet fann naturligt att detta förslag beaktas vid utbyggnaden av det nordiska samarbetet inom massmediaforskningen.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 10) till regeringarna att tillsätta ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden samt att ställa behövliga medel till förfogande för detta samarbete.

Frågan om *vetenskaplig dokumentation* hade behandlats av utskottet även i samband med meddelande om rekommendation nr 12/1963. Av meddelandet framgick att regeringarna övervägde att tillsätta ett nordiskt kontaktorgan för vetenskaplig dokumentation med medlemmar valda av motsva-

rande nationella organ. Utskottet hade sig bekant att vid ett nordiskt möte i februari 1970 förslag framlagts till statuter för ett nordiskt kontaktorgan på området. Utskottet uttalade en förhoppning om att regeringarna omgående skulle vidtaga åtgärder för tillsättande av ett nordiskt kontaktorgan för vetenskaplig dokumentation.

Utskottet hade även behandlat frågan om *material till undervisning i radio och TV*. I ett tilläggsförslag väckt av bl. a. fru Segerstedt Wiberg hemställdes, att rådet skulle rekommendera regeringarna att skapa ett gemensamt företag för tillverkning av undervisningsmaterial för radio och TV. Förslagsställarna fann det naturligt ur ekonomisk synpunkt att de nordiska länderna gick samman om en samfällid produktion av sådant undervisningsmaterial. Utskottet framhöll radions och televisionens betydelse på vuxenundervisningens område. Enligt utskottets mening syntes det mot bakgrund av den nordiska arbetsmarknaden och arbetet på att samordna de nordiska utbildningsvägarna naturligt att utvecklingen även gick mot en gemensam nordisk vuxenutbildningssektor. Även om vuxenundervisningen är föremål för utredning och utveckling i samtliga nordiska länder kunde enligt utskottet fördelar vinnas i fråga om rationalisering av verksamheten och kostnadsminskningar genom en samordning av produktionen av undervisningsmaterial. Utskottet ville icke uttala sig om formerna för samarbetet. Det anfördes dock att erfarenheterna av pågående verksamhet, som t. ex. den svenska TRU-kommitténs arbete, skulle tas till vara och utnyttjas.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) till regeringarna att i samband med den nationella utbyggnaden av produktionen av material för undervisningen i radio och TV verka för en fastare organisation av den samnordiska produktionen på området.

När det gällde rekommendation nr 6/1966 om *samarbete beträffande skolfilm och skol-TV* hänvisade utskottet till ovannämnda betänkande beträffande material till undervisningen i radio och TV. Utskottet fann ej anledning till ytterligare åtgärder i anledning av rekommendationen och på förslag av utskottet beslöt rådet anse spörsmålet för sin del slutbehandlat.

Ytterligare en TV-fråga behandlades av rådet, nämligen *TV-tekniskt samarbete*. I ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. herr Björkman, hemställdes att regeringarna i de nordiska länderna, såvitt möjligt, skulle bistå varandra med placering av frekvensomformare i gränstrakterna. Utskottet behandlade i samband med tilläggsförslaget ett meddelande om rekommendation nr 12/1967 angående utvidgat TV-samarbete. Enligt utskottet hade en fortsatt utbyggnad av det nordiska TV-samarbetet ägt rum under 1969 på initiativ av de nordiska radiocheferna.

Tilläggsförslaget väcktes med hänvisning till punkt 2 i rekommendation 12/1967 som avsåg att genomföra ökad sebarhet för TV-program mellan de

nordiska länderna särskilt i gränstrakterna. Utskottet fann att det föreslagna samarbetet var helt i överensstämmelse med utskottets tidigare uttalanden till förmån för en utbyggnad av radio- och TV-samarbetet. Bakgrunden till tilläggsförslaget var norska önskemål om placering av två frekvensomformare i Finland vid Tana älv för återsändning av radio och TV-program till Norge. Utskottet uttryckte förhoppningen att denna fråga snarast skulle få en för den norska TV-verksamhetens utbyggnad positiv lösning.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 29) till regeringarna att undersöka möjligheterna att på varje enskilt nordiskt lands område tillåta placering av frekvensomformare i gränstrakterna för återsändning av radio- och TV-program till det ursprungliga sändarlandet.

Av meddelande om rekommendation nr 8/1963 angående *utbildning av lärare och andra ungdomsledare i film- och televisionskunskap* framgick att de enskilda länderna förberedde införande eller utbyggnad av film- och TV-undervisningen i lärarutbildningen ävensom att en nordisk kurs för lärare i ämnet anordnats. Verksamheten avsågs fortsätta med kurser alternerande mellan länderna. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet för sin del slutbehandlat.

5. Informationsfrågor

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. herrar Palm och Sundman med hemställan till rådet att rekommendera de nordiska regeringarna att ställa erforderliga medel till förfogande för *information om i första hand de ekonomiska samarbetsfrågorna* i Norden i enlighet med förslaget från den av de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium gemensamt tillsatta arbetsgruppen för nordisk information. Förslaget avsåg att tillgodose behovet av information om nordiskt samarbete både i utlandet och mellan de nordiska länderna. I samband med detta förslag behandlade utskottet även meddelande om rekommendation nr 8/1966 angående samnordisk utlandsinformation.

Enligt utskottet var allmänhetens kännedom om det nordiska samarbetet bristfällig. Denna brist hade särskilt märkts i samband med debatten om det ekonomiska samarbetet inom ramen för Nordek-planen. Utskottet pekade på de förslag som framlagts av arbetsgruppen för nordisk information om effektivisering av informationen om det nordiska samarbetet. Utskottet menade, att medel borde ställas till arbetsgruppens förfogande för att denna skulle kunna realisera vissa värdefulla uppslag till ökad informationsverksamhet såväl inom Norden som utomlands. Av meddelandet om rekommendationen nr 8/1966 angående samnordisk utlandsinformation framgick att rekommendationen hänvisats för fortsatt beredning till arbetsgruppen. Därmed kunde rekommendationen enligt utskottets uppfattning anses som slutbehandlad för rådets del.

På förslag av utskottet antog rådet i anledning av medlemsförslaget en rekommendation (nr 23) till regeringarna att ställa erforderliga medel till förfogande för information om det nordiska samarbetet i enlighet med förslaget från den av de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium tillsatta arbetsgruppen för nordisk information. Rådet ansåg rekommendation nr 8/1966 som för sin del slutbehandlad.

Under denna rubrik kan även hänföras ett medlemsförslag väckt av herrar Palm och Sundman med hemställan till rådet att utlysa en *nordisk pristävlan om symbol för rådet*. Förslagsställarna hade framhållit värdet av en inarbetad och slagkraftig symbol för Nordiska rådet och dess verksamhet. Symbolen borde kunna användas även av andra samnordiska organ än Nordiska rådet. Lämpligaste tillvägagångssättet för att finna en slagkraftig symbol syntes vara att utlysa en nordisk pristävlan, lämpligen anordnad av rådets presidium. Tävlingen borde avgöras av rådet eller dess presidium i samråd med sakkunniga.

På förslag av utskottet uppdrog rådet åt presidiet att anordna en nordisk pristävlan om symbol för rådet.

6. Kultursamarbetet

Utskottet hade behandlat ett medlemsförslag om stöd till *utgivande av ett nordiskt litteraturlexikon*, väckt av bl. a. herr Sundman, med hemställan till regeringarna att genomföra ett av Nordiska kulturkommissionens sektion I utarbetat förslag om ett nordiskt litteraturlexikon. Utskottet fann av medlemsförslaget och av remissyttrandena skälen för utgivande av ett nordiskt litteraturlexikon övertygande och tillstyrkte därför förslaget. Av medlemsförslaget framgick att Nordiska kulturkommissionens anhållan om medel för lexikonets finansiering inte bifallits av Nordiska kulturfonden. Utskottet fann det vara helt överensstämmande med fondens statuter att ej binda fondmedel för ett så långvarigt projekt som utgivande av lexikonet utgör. Däremot ville utskottet tillstyrka särskilda statliga medel för genomförande av planen på ett nordiskt litteraturlexikon.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 32) till regeringarna att på grundval av ett reviderat kostnadsförslag genomföra det av Nordiska kulturkommissionens sektion I utarbetade förslaget till ett nordiskt litteraturlexikon.

Ett av rådet särskilt tillsatt utskott för granskning av *berättelsen om Nordiska kulturfonden* hade genomgått berättelsen från Nordiska kulturfonden. Utskottet hade noterat, att revisorerna i sin berättelse över fondens räkenskaper fäst uppmärksamheten vid vissa frågor i anslutning till fondens administration och verksamhet. Beträffande fördelningen av fondens dispositionsmedel befanns, att fondens styrelse funnit det ändamålsenligt att i fortsättningen ej anslå en lika stor del av medlen för fleråriga samarbetsprojekt som hittills. Vidare hade utskottet uppmärksammat att

fondens styrelse pekat på de svårigheter som är förenade med att fondens sekretariat har för små personella resurser och att kontinuiteten i sekretariatets arbete inte kunde upprätthållas på grund av dess överflyttning från ett land till ett annat. Utskottet ansåg det därför önskvärt att frågan om fondens framtida administration och verksamhet blev föremål för övervägande i samband med planerna på en fastare organisation av det nordiska kultursamarbetet.

I ett medlemsförslag, väckt av herr Sundin, hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna att i samarbete med Föreningarna Norden tillsätta en *nordisk språknämnd*. Utskottet behandlade gemensamt med medlemsförslaget en berättelse om de nordiska språknämndernas samarbete. Utskottet konstaterade att språknämnderna gjort en väsentlig insats för att främja den nordiska språkgemenskapen och språkvårdssamarbetet. Utskottet ansåg det icke finnas behov för tillsättande av en särskild nordisk språknämnd. Visserligen fann utskottet en fastare koordinering av samarbetet mellan de nationella språknämnderna erforderlig, men en sådan borde kunna komma till stånd utan tillsättande av en särskild fristående nordisk språknämnd. Utskottet framförde önskemålet att de nordiska regeringarna anslår tillräckliga medel för en behövlig effektivisering av de nordiska språknämndernas verksamhet. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Arbetsmarknadsfrågor

Ett flertal arbetsmarknadsfrågor har i likhet med tidigare år förberetts av socialpolitiska utskottet.

Frågan om en *gemensam nordisk arbetsmarknad för psykologer* hade tagits upp i ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. fru Ekendahl. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att träffa en överenskommelse om en gemensam nordisk arbetsmarknad för psykologer på grundval av ett framlagt förslag till överenskommelse i ämnet. Utskottet konstaterade, att i samtliga länder avlämnats betänkanden med förslag till lagar om psykologer och överensstämmande förslag till avtal om nordisk arbetsmarknad för psykologer. Emellertid hade lagförslagen ännu icke genomförts i något av länderna. Författningsbestämmelser beträffande psykologers verksamhet finns för närvarande ej i något land. Utskottet menade, att psykologernas yrkesutbildning med hänsyn bl. a. till det krävande och ansvarsfulla arbete psykologerna har i dagens samhälle borde regleras genom en offentlig legitimationsordning. Utskottet framhöll, att arbetet med att skapa förutsättningar för en nordisk arbetsmarknad för psykologer borde påskyndas. En sådan arbetsmarknad förutsatte såväl enhetliga bestämmelser för psykologverksamheten som en i länderna likvärdig utbildning.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 2) till regeringarna om att skapa förutsättningar för införande av en nordisk arbetsmarknad för psykologer genom att utfärda bestämmelser för psykologverksamheten och genom att göra psykologutbildningen likvärdig.

Frågan om *gemensam arbetsmarknad för sjukgymnaster* har under många år varit föremål för intresse från utskottets sida. Av meddelandet om rekommendation nr 18/1958 framgick, att tidigare framlagt förslag till överenskommelse om nordisk arbetsmarknad för sjukgymnaster var föremål för överväganden inom berörda departement. Utskottet uttalade förhoppningen, att detta arbete skulle leda till positivt resultat och att en nordisk arbetsmarknad skulle skapas även för sjukgymnasterna i likhet med vad som skett för läkare, tandläkare, sjuksköterskor och farmaceuter. Ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen ansågs i detta läge ej erforderliga. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

Av meddelandet om rekommendation nr 25/1966 angående *gemensam arbetsmarknad för farmaceuter* framgick att en överenskommelse om en gemensam nordisk arbetsmarknad för farmaceuter undertecknats i december 1969 av samtliga nordiska länder. Utskottet, som utgick från att överenskommelsen snarast skulle ratificeras, ansåg ytterligare åtgärder i anledning av rekommendation icke påkallade. På utskottets förslag ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

Anknytning till arbetsmarknadsfrågorna har även frågan om *nordisk yrkesklassificering*. Av meddelandena om rekommendation nr 7/1968 framgick, att medlemmarna i Nordiska arbetsmarknadsutskottets expertgrupp i yrkesvägledningsfrågor utsetts som kontaktpersoner mellan de nordiska länderna i anledning av rekommendationen och att denna expertgrupp påbörjat sitt arbete. Ett sekretariat hade upprättats inom arbetsmarknadsstyrelsen i Sverige för samordning av expertgruppens arbete. Utskottet fann ej skäl för ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen, då arbetet med att realisera rekommendationens syfte, att avlägsna könsbestämda yrkesbenämningar inom den nordiska yrkesklassificeringen, nu kommit väl igång. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

Under arbetsmarknadsfrågorna bör även föras frågan om *viss revision av sjömansskattelagstiftningen*. Härmed avsågs att skapa en ordning som på ett tillfredsställande sätt kunde lösa de problem som i anledning av gällande nordiska sjömansskattelagar uppstår för sjömäns hemkommuner på grund av bortfall av kommunandelarna av sjömansskatteinläkterna. Av meddelandena om rekommendation nr 7/1965 framgick att en i anledning av rekommendationen tillsatt kommitté framlagt ett betänkande om nordisk sjömansskattefördelning (*NU 1969:10*). Ett tilläggsförslag hade väckts i ämnet med hemställan om genomförande av de i betänkandet framlagda förslagen. Ytterligare åtgärder i anledning av denna rekommendation ansågs därför ej

erforderliga. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

På grundval av berättelsen från *Nordiska arbetsmarknadsutskottet* diskuterade socialpolitiska utskottet vissa frågor med anknytning till arbetsmarknadsutskottets verksamhet. Utskottet uppehöll sig härvid särskilt vid frågan om den finländska arbetskraftens anpassningsproblem vid arbetsanställning i Sverige.

2. Sociallagstiftningen

Utskottet behandlade ett tilläggsförslag om *tjänstepensionsförmåner för medborgare* i annat nordiskt land, väckt av bl. a. herr Kellgren, och ett medlemsförslag om *tilläggs pensionering för arbetstagare i gränstrakterna*. Förslagen väcktes redan till rådets femtonde session 1967. I tilläggsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark och Norge att medverka till att konventionen om social trygghet i sin tillämpning kommer att omfatta även i dessa länder förefintlig tilläggs pensionering. Medlemsförslaget innehöll en hemställan, att rådet måtte rekommendera regeringarna att medverka till att det i Nordiska pensionsutskottet inledda arbetet på en revision av den nordiska konventionen om social trygghet komme att påskyndas, såvitt det vore fråga om tilläggs pension för arbetstagare i gränstrakterna. En överenskommelse mellan de nordiska länderna om ändring av trygghetskonventionen hade undertecknats i december 1969, innebärande att de anordningar för tilläggs pensionering som finns i de nordiska länderna föres in i konventionen. Genom ändringarna likabehandlas medborgare i de nordiska länderna inom Norden i fråga om rätten att tjäna in tilläggs pension under förutsättning att vederbörande är bosatt i landet. För de s. k. gränsgångarna gäller särskilda bestämmelser för rätt till tilläggs pension i sysselsättningslandet trots att vederbörande ej är bosatt där. Genom företagna ändringar hade syftet med såväl tilläggsförslag som medlemsförslag uppnåtts. På utskottets förslag beslöt rådet därför att icke företa sig något i anledning av förslagen.

I anledning av meddelande om rekommendation nr 20/1965 angående *samordning av semesterlagstiftningen* hade fråga riktats till regeringarna om arbetet med en samordning av semesterlagstiftningen kunde anses drivet i tillfredsställande takt. Av svaret framgick att arbetet fördröjts av olika anledningar men att målsättningen var att slutföra arbetet under 1970.

3. Hälso- och sjukvårdsfrågor

En rad frågor hörande under denna rubrik har förberetts av utskottet. Frågan om *utbildning av sjukhusadministratörer* aktualiserades i ett tilläggsförslag, väckt av bl. a. fru Ekendahl, vari hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna att föranstalta om åtgärder för att mot bakgrund av i Nordisk udredningsserie 1965: 6 framlagt förslag få till stånd en effek-

tiv nordisk utbildning av sjukhusadministratörer. I tilläggsförslaget ifrågasattes, huruvida i betänkanDET framlagt förslag om en vidareutbildning omfattande en utbildningstid om tre månader kunde vara till fyllest för att ge den kvalificerade utbildning som här avsågs. Utskottet noterade, att en försöksverksamhet för utbildning av sjukhusadministratörer kommit i gång vid Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg och att denna omfattat kurser med en utbildningstid om endast en månad. Utskottet ansåg det angeläget att utbildningen gjordes effektiv i enlighet med förslagsställarnas önskemål och framhöll, att erfarenheterna från nu bedriven försöksverksamhet pekade tydligt mot behovet av en fördjupning av studierna inom de olika ämnesområdena. Utskottet förutsatte att försöksverksamheten inom en icke alltför avlägsen framtid skulle resultera i permanenta nordiska kurser för vidareutbildning av sjukhusadministratörer.

På förslag av utskottet antog råDET en rekommendation (nr 3) till regeringarna i de nordiska länderna om att föranstalta om åtgärder för att mot bakgrund av de i betänkanDET om nordisk utbildning av sjukhusadministratörer (*NU 1965: 6*) framlagda förslagen och av erfarenheterna av försöksverksamheten vid Nordiska hälsovårdshögskolan få till stånd en permanent nordisk vidareutbildning av sjukhusadministratörer vid nämnda högskola.

Hälsovårdshögskolans verksamhet har även behandlats av utskottet i samband med ett medlemsförslag, väckt av bl. a. fru Hamrin-Thorell och fru Segerstedt Wiberg, om *forskning vid hälsovårdshögskolan*. I förslaget hemställdes, att råDET måtte rekommendera regeringarna att utbygga Nordiska hälsovårdshögskolan till en institution också för forskning inom högskolans ämnesområden med bl. a. fast anställd vetenskaplig personal. Utskottet fann en utvidgning av skolans aktiviteter väl motiverad med hänsyn bl. a. till den betydelse skolans verksamhet har för utbildning av olika yrkesgrupper inom hälsovården i alla nordiska länder. Utskottet delade de av förslagsställarna framförda synpunkterna på behovet av en ökning av skolans fasta personal med vetenskapligt utbildade personer och om nödvändigheten av att fördenskull också vid skolan bedriva forskning. Utskottet menade, att forskningen vid hälsovårdshögskolan företrädesvis borde bedrivas i form av komparativa studier inom miljövärd och socialmedicin med användning av nordiskt material. Organiseringen av forskningsuppgifterna liksom urvalet av lämpliga forskningsuppgifter för skolan kunde enligt utskottet ske genom bildande av en nordisk forskargrupp med någon eller några forskare från varje nordiskt land, vilka i samråd med skolans rektor fick i uppgift att framlägga program upptagande lämpliga forskningsobjekt.

Utskottet föreslog en rekommendation till regeringarna att undersöka möjligheterna för en utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolan till en institution också för forskning inom högskolans ämnesområden med bl. a. fast anställd personal. Mot detta utskottets förslag reserverade sig herr Lars

Larsson, som ansåg att kravet på god tillgång till vetenskapligt högt kvalificerade lärare vid Nordiska hälsovårdshögskolan kunde tillgodoses på annat sätt än det som föreslagits av utskottet. En väg ansågs vara att tjänster med undervisningsskyldighet inrättades vid skolan och att innehavarna av tjänsterna gavs möjlighet att ingå i forskargrupper vid Göteborgs universitet. I reservationen hemställdes därför, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för en utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolan med möjlighet för lärarpersonal att även bedriva forskning inom högskolans ämnesområden på sätt som ovan angivits.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 28) till regeringarna att undersöka möjligheterna för en utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolan till en institution också för forskning inom högskolans ämnesområden med bl. a. fast anställd personal. Rekommendationen antogs med 42 röster. Herrar Adamsson, Bergman, Hammarsten, Paul Jansson, Lars Larsson, Mellqvist, Nilsson i Tvärålund, Palm och Skoglund avstod från att rösta.

I anledning av att en nordisk arbetsgrupp framlagt förslag om olika samarbetsprojekt på sjukhusfysikerområdet hade ett tilläggsförslag väckts om *nordiskt sjukhusfysikersamarbete*, vari hemställts att rådet skulle rekommendera regeringarna att vidtaga åtgärder för realiserande av de i Nordisk udredningsserie (NU 1969: 8) framlagda förslagen om nordisk sjukhusfysikersamarbete. Utskottet delade liksom remissorganen förslagställarnas synpunkter på angelägenheten av att ett nordiskt samarbete på sjukhusfysikens område kom till stånd. Med hänsyn till den snabba utbyggnad som under de senaste årtiondena skett inom sjukhusfysiken och till att en fortsatt snabb utveckling kan förutses av nya tekniska hjälpmedel och fysikaliska metoder inom medicinen, ansåg utskottet det värdefullt och angeläget att goda möjligheter skapades för insamlande och utbyte av informationer och erfarenheter inom dessa områden. Realiserandet av de framlagda förslagen skulle dra en årlig totalkostnad om cirka 250 000 kronor, vilka medel skulle kunna administreras av ett för ändamålet utsett organ.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 33) till de nordiska ländernas regeringar om att vidtaga åtgärder för att realisera de i Nordisk udredningsserie 1969: 8 framlagda förslagen om nordiskt sjukhusfysikersamarbete.

Med hänvisning till ovannämnda tilläggsförslag fann utskottet ytterligare åtgärder i anledning av rekommendationen nr 16/1966 angående nordiskt sjukhusfysikersamarbete ej erforderliga. På förslag av utskottet ansåg rådet spørsmålet som för sin del slutbehandlat.

Frågan om *samarbete på arbetsmedicinens område* hade tagits upp i ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herrarna Antonsson, Hammarberg och Lars Larsson. I förslaget hemställdes, att rådet ville rekommendera regeringarna

att vidta åtgärder för att skapa ett permanent nordiskt samarbete på arbetsmedicinens område. Utskottet fann ett nordiskt samarbete naturligt för att söka effektivisera utbyggnaden på detta område med hänsyn till att tillräckliga nationella resurser till forskning, utbildning och service på området ej syntes kunna ställas till förfogande för att tillgodose den snabba utbyggnaden på området som torde vara erforderlig. Utskottet underströk dock att ett nordiskt samarbete på området ej fick verka hindrande eller fördröjande på nationella initiativ. Möjligheter att samordna även undervisningen inom arbetsmedicin borde enligt utskottets mening undersökas för att ge de personer som skall omsätta företagshälsovårdens principer i praktiken en gemensam utbildningsbakgrund. En anknytning av undervisningen till Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg syntes utskottet böra undersökas. Utskottet tillstyrkte att en särskild arbetsgrupp tillsattes för att utarbeta ett samarbetsprogram.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 36) till de nordiska regeringarna om att vidtaga åtgärder för att skapa ett permanent nordiskt samarbete på arbetsmedicinens område.

I anledning av meddelande om rekommendation nr 16/1968 angående *sjukvårdssamarbete i Tornedalen* hade herr Lars Larsson till Finlands regering riktat frågan om regeringen ansåg det vara av betydelse att så snart som möjligt åstadkomma ett sjukvårdssamarbete i Tornedalen i enlighet med rådsrekommendationen. Av svaret framgick att Finlands regering ansåg det betydelsefullt att åstadkomma ett sjukvårdssamarbete i Tornedalen men att ett sådant är intimt förbundet med den totala samplaneringen i denna gränsregion.

Vid behandling av meddelande om rekommendation nr 25/1963 angående inrättandet av *Nordiskt institut för odontologisk materialprovning* konstaterade utskottet med tillfredsställelse, att en överenskommelse undertecknats om inrättande av ett sådant institut i Oslo. Institutets uppgift var att på olika sätt arbeta för att material, förbrukningsartiklar och viss utrustning inom tandvården i de nordiska länderna uppfyller de krav som ställs med hänsyn till utvecklingen inom hälsovård och teknik. Utskottet utgick från att en ratifikation av överenskommelsen skulle företagas inom en snar framtid, så att institutets verksamhet kunde igångsättas. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen som för sin del slutbehandlad.

Under ifrågavarande rubrik kan även hänföras ett medlemsförslag om *vidareutbildning av socialpersonal*, väckt av bl. a. herr Antonsson. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att vidta åtgärder för att få till stånd en kvalificerad vidareutbildning för socialpersonal. Medlemsförslaget avsåg vidareutbildning för dels lärare vid socialhögskolorna, dels tjänstemän inom social administration och planläggning. Utskottet konstaterade, att stort behov av utbildning av nya lärarkrafter vid socialhögskolorna förelåg i alla länderna. Detta behov borde på vissa fackområden lämp-

ligen kunna tillgodoses genom samnordisk utbildning. Organisationen av denna undervisning skulle kunna anförtros ett fast nordiskt sekretariat förslagsvis förlagt till socialhögskolan i Århus, där viss erfarenhet av liknande undervisning redan vunnits. Vad vidareutbildning av tjänstemän inom social administration och planläggning angår fann utskottet det möjligt att genom en samnordisk undervisning för dessa tjänstemän samla erfarenheter och insikter från de olika länderna. Hittills hade över huvud taget knappast förekommit undervisning i socialadministration och planläggning. En samnordisk undervisning gav bland annat den fördelen att tillgängliga lärarkrafter bättre kunde utnyttjas. Beträffande organisationen av denna utbildning nämnde utskottet olika möjligheter och pekade bl. a. på att låta ovannämnda sekretariat vid socialhögskolan i Århus omhänderta även denna utbildningsform. En annan möjlighet var att inrätta en särskild nordisk social vidareutbildningskommitté med uppgift att framlägga förslag om erforderlig utbyggnad av verksamheten beträffande vidareutbildning av socialpersonal över huvud taget, således även för lärare. I förslaget hade framförts tanken att införa större likformighet i grundutbildningen för socialpersonal. Utskottet ansåg att denna fråga lämpligast borde lösas inom varje land för sig.

På förslag av utskottet antogs en rekommendation (nr 1) till regeringarna om att vidtaga åtgärder för att få till stånd en gemensam kvalificerad vidareutbildning för lärare till socialhögskolorna och för tjänstemän inom social administration och planläggning.

Av meddelande om rekommendation nr 22/1965 angående *nordisk giltighet för recept* framgick att en i anledning av rekommendationen tillsatt utredning, Nordisk reseptkomité, avgivit betänkande (*NU 1969: 18*) och att i anledning härav ett tilläggsförslag väckts i rådet med hemställan om att införa nordisk giltighet för recept i enlighet med Nordisk reseptkomiténs förslag. Ytterligare åtgärder i anledning av denna rekommendation ansågs ej erforderliga. På förslag av utskottet ansåg rådet spörsmålet som för sin del slutbehandlat.

En fråga om samarbete rörande *sjukvårdsplanering* hade i anslutning till meddelande om rekommendation nr 29/1962 ställts till alla regeringar utom Sveriges. Frågan gällde huruvida regeringarna ansåg ett vidgat samarbete mellan de nordiska länderna beträffande sjukvårdsplanering i enlighet med rekommendationen vara av värde. Rekommendationen hade tillkommit i anledning av ett förslag väckt av Sveriges regering. Av svaret framgick att regeringarna ansåg ett vidgat samarbete på området värdefullt men att arbetet fördröjts på grund av nationella omorganisationer och revisioner av sjukvårdslagstiftningarna. Regeringarna skulle emellertid snarast avsluta sina överväganden i anledning av ett från svensk sida framlagt förslag i ämnet.

4. Föreningensfrågorna

Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om *åtgärder mot Östersjöns föreningar* av bl. a. fru Segerstedt Wiberg. I förslaget hemställdes, att rå-

det måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland och Sverige att gemensamt verka för åtgärder i syfte att avhjälpa Östersjöns fortgående förorening, bl. a. genom att ta initiativ till ett samarbete härom mellan Östersjöns strandstater. Utskottet fann en samordning av de olika initiativ som tagits för att hejda den fortgående föroreningen av Östersjön mycket angelägen. Utskottet erinrade om den konferens som på svenskt initiativ hållits i Visby i september 1969 angående bekämpning av Östersjöns föroreningar med deltagare från Östersjöns samtliga strandstater i syfte att få till stånd en överenskommelse om samarbete för bekämpande av oljeföroreningar i Östersjön. Gemensamt nordiskt initiativ till förnyade kontakter med övriga strandstater i Östersjön borde enligt utskottet tas i syfte att diskutera frågan om samarbete om Östersjöns föroreningar över huvud taget.

Utskottet fann en möjlighet vara att uppdra nödvändiga internationella planerings- och koordineringsåtgärder åt Internationella rådet för havsforskning (ICES) och åt Östersjöforskarnas konferens. Utskottet beslöt föreslå rådet en rekommendation till regeringarna i Danmark, Finland och Sverige av sådant innehåll.

Sedan detta beslut fattats, hade ett ändringsförslag i ämnet väckts av herr Palm med hemställan om återförvisning av medlemsförslaget till utskottet för förnyad behandling under beaktande av vissa i ändringsförslaget framförda synpunkter om önskvärdheten av att koordineringen av åtgärder mot Östersjöns föroreningar knöts till ett nordiskt kontaktorgan för miljövarsfrågor. Utskottet hade vid sin behandling av medlemsförslaget lämnat frågan om organisationen av planerings- och koordineringsarbeten öppen och pekade nu vid sin behandling av ändringsförslaget på att även möjligheten att knyta uppdraget till ett eventuellt nordiskt kontaktorgan för miljövarsfrågor borde undersökas. Utskottet underströk att alla möjligheter borde prövas för att finna en verksam ordning för att förbättra Östersjöns vattensituation. Ändringsförslaget avsåg icke någon ändring av det rekommendationsförslag som utskottet tidigare godkänt.

På förslag av utskottet antogs en rekommendation (nr 30) till regeringarna i Danmark, Finland och Sverige om 1. att gemensamt verka för en samordning av de olika forskningsprojekt beträffande Östersjöns vattensituation, vilka redan påbörjats, 2. att taga ett förnyat initiativ till samarbete mellan Östersjöns strandstater angående Östersjöns föroreningar.

5. Ungdomsfrågor

Bl. a. herr Mundebo hade väckt ett förslag om en *nordisk ungdomsfond* och hemställt, att rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att utreda förutsättningarna för och framlägga förslag till en effektivt verkande ordning, som på lång sikt ekonomiskt tryggar genomförandet av samnordiska ungdomsarrangemang och som särskilt tar sikte på att stöda gemensamma nordiska ungdomsorganisationers verksamhet. Utskottet ansåg att goda ekonomiska möjligheter borde skapas för att genomföra

samnordiska ungdomsarrangemang. Av materialet i ämnet framgick att brist på ekonomiska resurser för närvarande försvårar ungdomssamarbetet mellan länderna. Enligt utskottets mening borde en utredning företagas för att klarlägga förutsättningarna för ett ökat stöd till bättre samverkan bland ungdomen i Norden. Det ekonomiska stödet kunde enligt förslagsställarna ges genom en kraftig höjning av de nationella bidragen till ungdomsorganisationernas internationella och speciellt nordiska samarbete, genom beviljande av medel ur Nordiska kulturfonden eller genom tillskapande av en särskild nordisk ungdomsfond. Utskottet ansåg det tveksamt huruvida en ytterligare fond vid sidan av kulturfonden borde inrättas. Inom utskottet fanns dock sympati för att följa flertalet remissinstanser och tillstyrka bildandet av en särskild ungdomsfond.

På förslag av utskottet antogs en rekommendation (nr 26) till regeringarna i de nordiska länderna om att utreda förutsättningarna för tillskapande av en ordning — t. ex. genom en nordisk fond — som ekonomiskt tryggar genomförandet av samnordiska ungdomsarrangemang och som särskilt tar sikte på att stödja gemensamma nordiska ungdomsorganisationers verksamhet.

6. Vapenfri tjänst

Utskottet hade att behandla ett medlemsförslag om *vapenfri tjänst*, väckt av bland andra fru Segerstedt Wiberg med hemställan till regeringarna att undersöka möjligheterna att förenhetliga bestämmelserna om vapenfri tjänst samt att därvid genom att låta internationell tjänst under vissa villkor bli ett alternativ till allmän värnplikt få till stånd en nordisk hjälpkår. Medlemsförslaget avsåg dels frågan om förenhetligande av ländernas vapenfrilagstiftning, dels frågan om u-landstjänst som alternativ till värnplikt, dels ock frågan om en nordisk katastrofkår. Remissorganens yttranden gick i olika riktningar. Utskottet menade, att det fanns skäl som talade för en undersökning om möjligheterna att få till stånd en koordinering av reglerna i de nordiska länderna om vapenfri tjänst. Av remissyttrandena inhämtades, att under innevarande folketingsår kommer i Danmark att framläggas ett förslag till lag om möjlighet för värnpliktiga att välja biståndsarbete i utvecklingsland som alternativ till värnplikt. I Norge var frågan om fredskårstjänst för både militära och civila tjänstepliktiga under behandling i justis- och politidepartementet. I Sverige hade en särskild utredning tillsatts för att undersöka förutsättningarna att samordna utbildning för internationell biståndsverksamhet inom ramen för värnplikts-tjänstgöring och den vapenfria tjänsten. Utskottet fann med hänvisning till de pågående utredningarna ej anledning att nu behandla frågan om enhetlig vapenfrilagstiftning på nordiskt plan. I stället borde i första hand resultaten av de nationella utredningarna avvaktas, innan initiativ togs i den riktning medlemsförslaget åsyftade. Utskottet föreslog därför att rådet ej skulle företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

Vid debatten i rådet hemställdes från finsk sida att regeringarna skulle rekommenderas att undersöka möjligheterna att förenhetliga bestämmelserna om vapenfri tjänst samt att därvid genom att låta internationell tjänst under vissa villkor bli ett alternativ till allmän värnplikt få till stånd en nordisk hjälpkår.

Vid omröstningen fick rekommendationsförslaget 2 röster, 58 medlemmar röstade mot förslaget och 1 avstod från att rösta. Samtliga svenska medlemmar röstade mot rekommendationsförslaget. Utskottets förslag att ej företaga sig något i anledning av medlemsförslaget antogs av rådet.

7. *Karantänverksamheten för djur i de nordiska länderna.*

Till rådets sextonde session hade väckts ett medlemsförslag om *karantänverksamheten för djur i de nordiska länderna* av bl. a. herr Jan-Ivan Nilsson. I medlemsförslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för ett förenhetligande av ländernas karantänbestämmelser för djur samt för ett samarbete på skilda områden inom karantänväsendet. Medlemsförslaget omfattade dels frågan om förenhetligande av ländernas karantänbestämmelser, vari ingick frågan om överföring av djur såväl från land utom Norden som mellan de nordiska länderna, dels frågan om samarbete mellan ländernas karantänanstalter. Utskottet hade liksom många remissorgan uppmärksammat de olikheter som föreligger i ländernas bestämmelser om införande av hundar och katter från länder, där rabies förekommer. Ett förenhetligande av dessa regler borde närmare utredas i samband med en undersökning av möjligheterna att förenhetliga ländernas karantänbestämmelser över huvud taget. Enligt utskottet borde samma införsel- och karantänbestämmelser i de nordiska länderna leda till att dessa bestämmelser kunde träda i funktion vid den yttergräns där resenärer med djur reser in i Norden. Därigenom skulle på detta fält kunna genomföras motsvarande ordning som redan gäller beträffande passkontrollen. Beträffande reglerna om överföring av djur mellan de nordiska länderna hade visserligen lättnader införts såvitt rör hundar och katter, men ytterligare förenkling av detta tillvägagångssätt borde enligt utskottets mening kunna ske. Vad gällde överföring av djur över huvud taget mellan de nordiska länderna menade utskottet att enhetlighet i karantänbestämmelserna borde eftersträvas och att dessa strävanden borde gå i en liberaliserande riktning. Beträffande det praktiska samarbetet mellan ländernas karantänanstalter ansåg utskottet ett utnyttjande av karantänanstalterna i ett land vid införsel av djur till ett av de andra länderna praktiskt betydelsefullt.

På förslag av utskottet antogs en rekommendation (nr 11) till regeringarna att undersöka möjligheterna för ett förenhetligande av ländernas karantänbestämmelser för djur samt för ett samarbete på skilda områden inom karantänväsendet.

8. Övrigt

Av meddelande om rekommendation nr 17/1967 angående *befrielse för handikappade av tull m. m. vid motorfordonsköp* framgick, att vissa åtgärder vidtagits nationellt för att befria de handikappade från extrautgifter i form av tull och skatt vid bilförvärv. En sammanjämkning av de olika bestämmelserna på området i de olika nordiska länderna för större enhetlighet syntes icke kunna uppnås för närvarande. Utskottet fann därför rekommendationens syfte för närvarande svårigen kunna genomföras. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen som för sin del slutbehandlad.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Nordisk transportpolitik

Beträffande frågans tidigare behandling hänvisas till delegationens redogörelse för sjuttonde sessionen (*Kungl. Maj:ts skrivelse 1969: 71, sid. 34*).

Den av trafikutskottet tillsatta nordiska arbetsgruppen, som haft till uppgift att företa en översiktlig kartläggning av behovet av stora trafik-anläggningar avsedda att betjäna hela det nordiska området eller viktiga delar därav, framlade i september 1969 sitt slutbetänkande NORDTRANS (NU 1969: 13). Arbetsgruppen hade med utgångspunkt från näringslivets lokalisering och utveckling redovisat de förbindelser som finns i Norden och företagit en utredning av behovet och fördelarna för Danmark, Finland, Norge och Sverige med gemensamma trafikanläggningar m. m. Bl. a. hade föreslagits en storlufthamn för det nordiska området och anläggande av olika specialhamnar.

I ett ändringsförslag av herr Sundin föreslogs en rekommendation till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att gemensamt nå fram till en hållbar lösning av de nordiska luftfartspolitiska problemen som förorsakas av konkurrens mellan enskilda nordiska luftfartsföretag. I förslaget hänvisades till svårigheterna att få till stånd ett nytt luftfartsavtal mellan Danmark och Finland på grund av intressemötsättningar mellan SAS och Finnair. Med hänvisning bl. a. till Helsingforsavtalets artikel 26, enligt vilken de nordiska länderna förpliktat sig till samarbete på transportområdet, föreslogs antagande av ovannämnda rekommendation.

I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Cassel och Lundström föreslogs med hänvisning till NORDTRANS att rådet skulle rekommendera regeringarna 1. att upprätta en permanent nordisk ämbetsmannakommitté för transportfrågor, 2. att ge denna kommitté bl. a. i uppgift att förestå en planläggning angående transportanläggningar med utgångspunkt från en nordisk helhetssyn med beaktande av NORDTRANS-utredningen och remissuttalandena däröver och 3. att ingå en överenskommelse om nordiskt samarbete på transportområdet, omfattande både transportpolitiken och samarbetets organisation. Beträffande den sista punkten hänvisades till att Nordiska

organisationskommittén i sitt huvudbetänkande av den 10 december 1969 förutsatt, att de allmänna samarbetsbestämmelserna i Helsingforsavtalet skulle kompletteras med särskilda överenskommelser för bestämda samarbetsområden.

Utskottet framhöll att en utbyggnad av det nordiska trafiksamarbetet gör det behövt att snarast inrätta ett centralt samarbetsorgan på regeringssidan. Utskottet stödde därför de tankar som låg till grund för medlemsförslaget av bl. a. herrar Cassel och Lundström.

Vid sjuttonde sessionen hade rådet på förslag av utskottet starkt understrekat att transportfrågorna borde tas med i de fortsatta undersökningarna rörande ett utvidgat nordiskt ekonomiskt samarbete. I det föreliggande utkastet till Nordek-traktat hade intagits ett kapitel 9 om transportpolitik innehållande bestämmelser om ett utbyggt samarbete och om upprättande av en samarbetskommitté för transportpolitik. Utskottet fann att dessa bestämmelser tillgodoser medlemsförslagets synpunkter och ansåg att i föreliggande situation utbyggnaden av samarbetet bäst främjas genom att den samarbetskommitté för transportpolitiken, som föreslagits i Nordeksamarbetet, upprättas. Emellertid utgjorde transportsamarbetet enligt utskottets uppfattning ett så viktigt och omfattande led i det nordiska samarbetet att det på sikt skulle uppstå behov av ytterligare utbyggnad. Det kunde därför bli aktuellt att ersätta eller komplettera Nordek-traktatens kapitel 9 med en särskild överenskommelse om transportsamarbetet. Beträffande Nordek-traktatens kapitel 9 om transportsamarbetet framhöll utskottet att Nordiska rådet bör få tillfälle att följa regeringarnas arbete på detta område genom att projekt och planer, varmed samarbetskommittén arbetar, förelägges rådet för yttrande.

Det var också utskottets uppfattning, att Nordiska samarbetskommittén för transportpolitik borde förestå en planläggning rörande större transportanläggningar, varvid NORDTRANS-utredningen och remissuttalandena häröver borde ingå i övervägandena. Utskottet anmälde sin avsikt att genomgå remissuttalandena rörande NORDTRANS och vidarebefordra en sammanställning till regeringarna. Utskottet förutsatte vidare att samarbetskommittén skulle ta upp de frågor om gemensam nordisk transportpolitik som berörs i tidigare medlemsförslag och att regeringarna i överensstämmelse med Helsingforsavtalets § 36 förelägger Nordiska rådet resultatet av övervägandena. På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något ytterligare i anledning av medlemsförslagen.

Beträffande ändringsförslaget rörande luftfartspolitiken, som väckts omedelbart före sessionen, konstaterade utskottet att det behandlar ett omfattande och komplicerat spörsmål och att det på grund av tidsbrist inte varit möjligt för utskottet att till 18:e sessionen lägga fram något förslag i saken. Behandlingen av ändringsförslaget fortsätter därför.

2. Rymdsamarbetet

I ett förslag väckt av herr Lundström och fru Segerstedt Wiberg hade föreslagits en rekommendation till regeringarna att intensifiera samarbetet i rymdfrågor, vilket kunde ske genom tillsättande av ett nordiskt samarbetsutskott för rymdfrågor, och att utreda förutsättningarna för en gemensam nordisk rymdpolitik.

För att komplettera det material, som framkom genom remissbehandling av förslaget, anordnade utskottet en s. k. "hörning" med experter på rymdfrågor i september 1969. Rådets kulturutskott hade i ett särskilt uttalande betonat, att de nordiska länderna gemensamt bör slå vakt om möjligheterna att på internationellt plan framhålla nordiska kulturpolitiska målsättningar inför hotet av en ensidig, av stormakterna dirigerad utveckling och användning av telekommunikationerna.

Utskottet konstaterade att mellan nordiska representanter i skilda internationella organ på rymdområdet förekommer ett nära och kontinuerligt samarbete. Efter värdering av den aktuella situationen kom utskottet till slutsatsen, att de nordiska ländernas synpunkter och intressen skulle få ökad tyngd om det existerande samarbetet mellan dem ytterligare utvecklas och ges fastare form. Utskottet fann det angeläget att slå fast att största möjliga frihet bevaras när det gäller möjligheten att kunna ta emot program som sändes via satellit på ett sådant sätt att direktmottagning är möjlig.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att i det internationella rymdsamarbetet uppträda med en gemensam linje och skapa lämpliga former för en nordisk samordning på detta område, ävensom att slå vakt om informationsfriheten i samband med utvecklingen av rymdkommunikationerna och att tillvarata möjligheterna till gemensamma nordiska projekt rörande rymden på forskningens och industrins område. Rådet godkände en rekommendation av detta innehåll (nr 8).

3. Väg- och brofrågor

I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Cassel och Lundström hade föreslagits en rekommendation till regeringarna i Finland och Sverige om att bygga en *bro* över Muonio älv *vid Karesuando*.

Utskottet uttalade att byggande av en bro vid Karesuando både ur lokala synpunkter och med tanke på hela Nordkalottregionen var en riktig åtgärd, som kunde få betydelse för utvecklingen av området. Utskottet pekade också på att förbindelsen över Karesuando kan användas för trafik mellan Nord- och Sydnorge genom Sverige. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 15) till regeringarna i Finland och Sverige om att bygga en bro över Muonio älv vid Karesuando.

I ett medlemsförslag av bl. a. herr Lundström hade föreslagits en rekommendation till regeringarna i Finland, Norge och Sverige att *förlänga*

Europaväg 79 från Helsingfors till Vasa över Kvarken med nuvarande Blå vägen från Holmsund över Umeå till Storuman samt från Storuman till riksgränsen vid Umbukta samt därifrån till Mo i Rana. Utskottet stödde förslaget och hemställde till rådet att antaga en rekommendation av angivet innehåll. Rådet antog en rekommendation i enlighet härmed (nr 16).

Beträffande rekommendation nr 10/1966 angående norsk-svenska mellanriksvägar hade fråga ställts till svenska regeringen om vilka åtgärder som överväges för att bygga *vägen Kiruna—Nordnorge*. I svaret betonades att svenska regeringen är positivt inställd till att frågorna om den planerade mellanriksvägens närmare sträckning och utförande klarläggs. Det var emellertid inte möjligt att för närvarande ange när en mellanriksväg Kiruna—Nordnorge kunde komma till stånd.

4. *Frågor om körkort och förarutbildning*

I ett medlemsförslag av bl. a. herrar Cassel och Lundström hade föreslagits en rekommendation till regeringarna att genomföra de av en nordisk ämbetsmannakommitté framlagda förslagen om *nordisk giltighet för körkort* (NU 1967: 7), varigenom i ett nordiskt land utfärdade körkort får motsvarande giltighet i övriga nordiska länder. Ämbetsmannakommittén hade föreslagit, att man söker uppnå likartade regler rörande körkorts allmänna giltighetstid, kategorier av körkort och åldersgränser för erhållande av körkort. Utskottet hänvisade till att de remissuttalanden som inhämtats av myndigheter i Finland, Norge och Sverige genomgående ger uttryck för en positiv hållning till genomförande av ämbetsmannakommitténs förslag. På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till regeringarna att genomföra de i NU 1969: 7 framlagda förslagen om nordisk giltighet för körkort (nr 34).

I ett medlemsförslag om *utbildning av förare av motorfordon* som väckts av bl. a. herrar Cassel och Lundström föreslogs en rekommendation till regeringarna att utreda frågan om likartad utbildning av och prov för förare av motorfordon. Utskottet tillstyrkte den föreslagna utredningen och på förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till regeringarna att företa en utredning av frågan om likartad utbildning och prövning av förare av motorfordon (nr 35).

5. *Öresundsfrågorna*

På sin sjuttonde session antog rådet rekommendation nr 21/1969 angående beslut i Öresundsfrågorna. Däri hemställdes a) till Danmarks och Sveriges regeringar att i samråd med övriga nordiska länder före den 15 juli 1969 fatta behövliga beslut rörande storflygplats på Saltholm och anläggande av den första fasta förbindelsen över Öresund och b) till Danmarks regering att ge svenska regeringen utfästelse om att denna flygplats kommer att utnyttjas på ett sådant sätt att oacceptabla störningar över svenskt

område undviktes. Av meddelandena till rådets adertonde session framgick att regeringsförhandlingarna rörande en fast förbindelse över Öresund inte har kunnat avslutas under sommaren 1969 på grund av att frågor rörande anläggande av en storflygplats på Saltholm ännu icke var avklarade. Bl. a. avvaktades resultaten av en ny bullerutredning baserad på bl. a. vissa ändringar av banornas placering.

I anledning av uppgifter om att danska regeringen tillsatt ett ministerutskott för behandling av långtidsplanläggningen av trafikinvesteringar hade herr Cassel ställt en fråga till Danmarks regering rörande denna kommittés arbete. Av danska regeringens svar framgick att ministerutskottets arbete väntades bli avslutat inom några veckor varefter regeringen avsåg att behandla spörsmålet om olika projekts prioritering. I sitt betänkande till rådet underströk utskottet betydelsen av att beslut snarast möjligt träffas rörande storflygplats på Saltholm och fast förbindelse över Öresund och att dessa anläggningar får högsta möjliga prioritet. Meddelandena lades av rådet till handlingarna i avvaktan på nya meddelanden till nästa session.

6. Riskerna med oljetransporter i Östersjön m. m.

Med anledning av bl. a. regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 19/1969 angående sjöfartsregler för stora fartyg och rekommendation nr 20/1969 angående beredskap vid katastrofer i inre farvatten hade följande frågor ställts till Danmarks, Finlands och Sveriges regeringar: 1. vilken är de nordiska regeringarnas inställning till användandet av supertankers i Östersjön och är regeringarna beredda att utnyttja de möjligheter som kan finnas att förhindra användandet av sådana fartyg i Östersjön? 2. är regeringarna beredda att förbinda sig att gemensamt bekämpa oljebälten som hotar att drabba nordiska farvatten?

De två frågorna besvarades av Danmarks regering, som meddelade att Danmark tolkade Öresundstraktaten av 1857 så att genomfart av danska farvatten skall kunna ske med så stort djupgående, som de naturliga förhållandena tillåter, men att danska regeringen inte har någon förpliktelse att fördjupa genomseglingränorna. Vad gäller frågan om ömsesidigt bistånd vid fall av oljeföroreningskatastrofer meddelades, att det föreligger ett avtalsutkast som skall behandlas på ett ämbetsmannamöte i början av 1970. Meddelandena lades av rådet till handlingarna i avvaktan på nya meddelanden till nästa session.

7. Övrigt

Med anledning av genomgång av en berättelse från Nordiska kommittén för *trafiksäkerhetsforskning* konstaterade utskottet, att kommitténs arbete är av stort intresse och att trafiksäkerhetsaspekter ingår i flera av de saker som utskottet behandlat. Utskottet påpekade, att Nordiska rådets presidium beslutat att i samarbete med trafikutskottet arrangera en trafiksäkerhetskonferens under första halvåret 1970.

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 1/1967 angående gemensamma riktlinjer för nordisk transportpolitik hade en fråga ställts till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om arbetet inom ECE med *arbetstidsbestämmelser* för internationell lastbilstrafik i Europa. Frågan besvarades av Danmarks regering som meddelade, att övervägandena i ECE om ett europeiskt avtal om arbetsvillkor för personal anställd i internationell landsvägstransport kunde beräknas leda till resultat inom kort.

Med anledning av regeringarnas meddelanden om rekommendation nr 26/1968 angående fritidsfiske hade en fråga ställts till Norges regering vilka betänkligheterna som möter mot en sänkning av den statliga *fiskeavgiften*, så att andra nordbor får betala samma avgift som norska medborgare. Norska regeringen meddelade att man ansåg det motiverat att icke-norska medborgare betalar en högre fiskeavgift än landets egna medborgare.

Med anledning av meddelanden om rekommendation nr 1/1969 angående *fri gränspassage* hade en fråga ställts till Finlands och Sveriges regeringar om vilka åtgärder som vidtagits för att underlätta överskridandet av gränsen mellan de båda länderna. Frågan besvarades av svenska regeringen, som efter samråd med den finska regeringen meddelade att regeringarna ämnade se över och söka förenkla bestämmelserna på området i syfte att tillmötesgå rekommendationen.

I ett förslag av herrar Axel Andersson och Björkman hade hemställts att rådet skulle rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna för grundande av en nordisk civil *ridhögskola vid Strömsholm*. På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företaga sig något i anledning av förslaget.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt och ekonomiskt samarbete samt anslutande frågor

Huvudämnet vid rådssessionen utgjordes av rådets slutliga ställningstagande till Nordeks genomförande och i anslutning härtill frågan om Nordiska rådets inpassning i Nordek-samarbetet.

Nordiska ämbetsmannakommittén redovisade i en rapport den 17 juli 1969 det samlade resultatet av sina undersökningar. Denna rapport behandlades av statsministrarna vid möte i Stockholm den 3 november 1969 samt vid möte på Karlbergs slott den 3 och 4 november 1969 med statsministrarna, rådets presidium och rådets förstärkta ekonomiska utskott. Statsministrarna deklarerade härvid, att de funnit rapporten utgöra ett gott underlag för vidare förhandlingar samt att de diskuterat frågan om den fortsatta handläggningen av de utestående problemen i syfte att göra det möjligt att nå en lösning på dessa problem före Nordiska rådets session i Reykjavik i februari 1970. Enighet förelåg om att varje land skulle utse en regeringsdelegation under ledning av statsministrarna. Regeringsförhandlingarna inleddes vid sammanträde i Oslo den 25 och 26 november 1969. I början av december

meddelade den finska regeringen, att man tills vidare inte kunde fullfölja förhandlingarna på regeringsnivå. Den nya situation som därmed uppstått diskuterades vid ett statsministermöte i Helsingfors den 12 och 13 december 1969. Statsministrarna bekräftade härvid sin avsikt att söka få till stånd ett mera långtgående nordiskt ekonomiskt samarbete och att ge detta en fastare och bestående samarbetsform på grundval av det förslag som lagts fram i ämbetsmannakommitténs rapport den 17 juli 1969 men att det inte var möjligt att nå fram till ett definitivt beslut innan Nordiska rådets session i Reykjavik 1970. Statsministrarna var eniga om att förhandlingarna skulle fortsätta beträffande de utestående problemen för att göra det möjligt att fatta beslut snarast möjligt efter nämnda tidpunkt. De fortsatta förhandlingarna skulle bedrivas på grundval av fortlöpande direktiv från regeringarna. Dessa förhandlingar fördes av Nordiska ämbetsmannakommittén. Finlands regering meddelade den 12 januari 1970 att Finland var redo att fortsätta Nordek-förhandlingarna för att få avtalet till alla delar färdigställt och att därefter vidtaga i avtalet angivna åtgärder för dess ikraftträdande.

Ämbetsmannakommittén avslutade den 4 februari 1970 sina överläggningar och överlämnade ett slutligt förslag till lösning av utestående problem.

Vid Nordiska rådets session i Reykjavik meddelade statsministrarna den 7 februari, att de var ense om förhandlingsresultatet sedan vissa justeringar företagits beträffande fördelningen av fondmedlen.

Utgångspunkten för ekonomiska utskottets och rådets behandling vid sessionen av denna och anslutande frågor var även en rad andra dokument. Sålunda förelåg ett tilläggförslag om genomförandet av Nordek samt två medlemsförslag om Nordiska rådets ställning i Nordek-planen. Vidare hade ekonomiska utskottet tidigare beslutat att behandla frågan om nordiskt atomenergisamarbete i samband med Nordek under hänvisning till det nära sambandet mellan dessa båda frågor. På detta område förelåg ett tilläggförslag om nordiskt samarbete om atomkraftanläggningar.

I tilläggförslaget om *Nordeks genomförande*, väckt av bl. a. herr Cassel, hade hemställts att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att slutföra Nordek-förhandlingarna så snart att parlamenten kunde föreläggas regeringsförslag i så god tid att förslagen kunde slutbehandlas under loppet av parlamentens vårsession. I det ena medlemsförslaget om *Nordiska rådets ställning i Nordek-planen*, bl. a. väckt av herrar Antonsson och Sundman hade föreslagits att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att i det slutliga förslaget till Nordek-traktat stärka Nordiska rådets ställning på det sätt som angivits i förslaget. I det andra medlemsförslaget väckt av herr Cassel hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att komplettera förslaget till Nordek-traktat med de bestämmelser om Nordiska rådets medverkan som föreslagits av Nordiska organisationskommittén under hänsynstagande till de nationella delegationernas syn på saken.

I tilläggsförslaget om *nordiskt samarbete om atomkraftanläggningar* väckt av herr Holmberg hemställdes, att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att verka för att de problem som är förbundna med en utbyggnad av de för energiförsörjningen nödvändiga atomkraftanläggningarna i Norden löstes gemensamt. Vidare förelåg meddelanden om rekommendation nr 31/1966 angående samarbete på atomenergins område jämte tilläggsmeddelande samt berättelse från kontaktorganet för atomenergispörsmål.

Härjämte förelåg berättelser från Nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete samt meddelanden om rekommendation nr 21/1968 angående ekonomiskt samarbete och rekommendation nr 9/1969 angående nordiskt ekonomiskt samarbete. Dessa dokument var emellertid av rent formell natur och hänvisade till rapporten den 17 juli 1969 från Nordiska ämbetsmannakommittén och meddelanden från nordiska statsministermötet den 3 november 1969.

Samtliga dessa saker behandlades av ekonomiska utskottet i ett sammanhang.

Nordek

Ekonomiska utskottet uttalade sin tillfredsställelse med att förhandlingarna under statsministrarnas ledning fört fram till en överenskommelse, godkänd av statsministrarna, om en tullunion och ett vittgående ekonomiskt samarbete i övrigt i Norden. Utskottet noterade också att det tagit del av statsministrarnas meddelande om att det förelåg enighet mellan statsministrarna om att instruera ämbetsmannakommittén att färdigställa Nordektraktatutkastet senast den 7 mars 1970 och att regeringarna hade för avsikt att i början av april 1970 lägga fram förslag för nationalförsamlingarna om ratifikation av traktaten.

Nordiska rådets medverkan i Nordek-samarbetet

När det gällde Nordiska rådets ställning och funktion inom ramen av det framtida Nordek-samarbetet anbefalldes ekonomiska utskottet, att de förslag som Nordiska organisationskommittén framlagt skulle inarbetas i traktaten. Organisationskommitténs förslag innebär i korthet att rådets hörande göres obligatoriskt beträffande de riktlinjer för den blivande politiken på en rad specialområden, varom ministerrådet enligt Nordek-traktaten har att fatta beslut före vissa tidpunkter. Förslaget innebär också att en årlig berättelse redovisande vad som skett inom Nordek och planer beträffande kommande samarbete och dess finansiering skall vidare föreläggas rådet för yttrande. Utskottet underströk starkt organisationskommitténs uppfattning att Nordiska rådet bör ges en sådan ställning att det kan spela en central roll inom Nordek-samarbetet och att därigenom bidra till att ge detta en bred samhällelig förankring. Såsom ovan nämnts förelåg ett medlems-

förslag vari yrkades att rådets medverkan i Nordek-samarbetet måtte stärkas ytterligare. Utskottet ansåg emellertid att organisationskommitténs förslag representerade vad som nu vore praktiskt och politiskt genomförbart.

Rekommendationen

Utskottet hemställde att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige 1. *att* under avslutandet av arbetet med den traktatmässiga utformningen av det utvidgade samarbetet att inarbeta i traktaten de förslag som framlagts av Nordiska organisationskommittén rörande Nordiska rådets och dess organs inpassning i Nordek-samarbetet. 2. *att* lägga fram förslag för nationalförsamlingarna om genomförande av traktaten om Organisationen för nordiskt ekonomiskt samarbete i så god tid att förslaget kunde slutbehandlas i nationalförsamlingarna under loppet av vårsessionen 1970 och att därefter deponera ratifikationsinstrumenten omgående samt 3. *att* slutföra förhandlingarna om samarbete på atomenergis områden så snart som möjligt så att detta kunde etableras som ett led i det utvidgade ekonomiska samarbetet. Utskottet hemställde vidare att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige *att* upptaga överläggningar om när och på vilket sätt Island skulle kunna delta i det utvidgade nordiska ekonomiska samarbetet. Efter debatt antog rådet två rekommendationer rörande dessa saker, den ena om Nordeks genomförande och rådets medverkan i Nordek samt atomenergisamarbetet (nr 19) och den andra om Islands medverkan i Nordek (nr 20).

På förslag av ekonomiska utskottet beslöt rådet samtidigt att betrakta rekommendationerna nr 31/1966, 21/1968 och 9/1969 såsom för dess del slutbehandlade.

2. Indirekta handelshinder, handelsdokument och varudeklarations-samarbete m. m.

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om avskaffande av vissa slag av *indirekta handelshinder* inom Norden väckt bl. a. av herr Holmberg. I förslaget hemställdes, att regeringarna måtte undersöka förutsättningarna för ingående av ett nordiskt avtal om alternativ tillämpning av de i de olika länderna gällande bestämmelserna beträffande standardnormer och andra säkerhets- och kontrollföreskrifter m. m. Utskottet konstaterade att, skulle Nordek-traktaten bli verklighet, de tekniska handelshindren komme att utgöra en besvärlig stöttesten och hinder för en snabb sammansmältning av de nordiska ländernas marknader och att det förelåg ett behov av att pröva nya och okonventionella vägar för att attackera de tekniska handelshindren. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 22) till regeringarna att utreda förutsättningarna för en ordning innebärande alternativ tillämpning i varje land av de olika nordiska ländernas bestämmelser beträffande standardnormer och deras övriga säkerhets- och kontrollföre-

skrifter samt att i första hand inrikta utredningsarbetet på ett antal ekonomiskt betydelsefulla sektorer där det kunde förväntas att berörda parter hyste ett positivt intresse för genomförande av ordningen t. ex. verkstadsindustrin och byggnadsmaterielindustrin.

I ett medlemsförslag om *förenhetligande av handelsdokument m. m.* väckt av herr Lundström hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna 1. att vidtaga nödvändiga åtgärder för att FN:s europeiska ekonomiska kommissions (ECE:s) modellblankett för handelsdokument snarast i största möjliga utsträckning lades till grund för offentliga handelsdokument i Norden, 2. att vidtaga lämpliga åtgärder för ett fortsatt samarbete mellan de nationella handelsdokumentkommittéerna i Norden bl. a. genom att inrätta ett permanent sekretariat samt 3. att gemensamt taga initiativ till en förstärkning av ECE:s resurser vad gäller arbetet med standardisering av handelsdokument. Ekonomiska utskottet konstaterade att medlemsförslaget syftade till en uppföljning och fördjupning av en tidigare rekommendation i ämnet från Nordiska rådet. På grundval av denna rekommendation hade ett vittomfattande arbete med standardisering av handelsdokument inletts ej blott inom Norden utan även inom Europa på grund av nordiska initiativ inom ECE. På förslag av utskottet beslöt rådet att antaga en rekommendation (nr 31) till regeringarna om 1. att vidtaga nödvändiga åtgärder för att FN:s europeiska ekonomiska kommissions (ECE:s) modellblankett för handelsdokument lägges till grund för offentliga handelsdokument i Norden, 2. att vidtaga lämpliga åtgärder för ett fortsatt samarbete mellan de nationella handelsdokumentkommittéerna i Norden bl. a. genom att utreda behovet av ett permanent sekretariat samt 3. att gemensamt taga initiativ till en förstärkning av ECE:s resurser vad gäller arbetet med standardisering av handelsdokumentet varvid målsättningen borde vara en världsvid tillämpning av uppnådda resultat.

I ett tilläggsförslag om *nordiskt varudeklarationssamarbete* väckt av herrar Cassel och Hammarberg hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att samordna arbetet med och förenhetliga reglerna för varudeklarationer samt att inrätta härför erforderliga nordiska organ. Ekonomiska utskottet ansåg att vittgående enighet förelåg bland berörda intressenter om vikten av att man inom Norden kommer fram till största möjliga enhetlighet i fråga om varudeklarationer och att fördelarna med nordisk enhetlighet på detta område måste anses vara uppenbara. Utskottet fann det vidare uppenbart att takten och intensiteten i varudeklarationssamarbetet måste väsentligt ökas om man inte skulle få en permanent eftersläpning i förhållande till varuutbytets utveckling. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 5) till regeringarna att öka bidragen till de nordiska varudeklarationsorganen i syfte att stärka det nordiska varudeklarationssamarbetet samt att anmoda de nordiska varudeklarationsorganen att redovisa sin planläggning av det fortsatta nordis-

ka varudeklarationssamarbetet samt att i ljuset härav överväga vilka ytterligare åtgärder som eventuellt påfordras från regeringarnas sida för att säkerställa ett effektivt nordiskt varudeklarationssamarbete. På förslag av ekonomiska utskottet beslöt rådet även att betrakta rekommendationen nr 31/1967 angående samarbete om varudeklarationer såsom för rådets del slutbehandlad.

I ett medlemsförslag om *nordisk exportpromotionsfond för byggeindustri* väckt bl. a. av herrar Eric Carlsson och Nilsson i Tvärålund hade föreslagits att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att inrätta en exportpromotionsfond för den mindre industrin av den art som angivits i medlemsförslaget. Ekonomiska utskottet ansåg det vara väsentligt, att det förs en framsynt lokaliseringpolitik inom Norden och att det vore en primär målsättning för Nordek-samarbetet att låta fördelarna härav komma alla regioner i Norden till del och ej blott de redan högutvecklade. Då de lokaliseringpolitiska problemen i Norden ännu uppvisade många nationella särdrag fann emellertid utskottet det orealistiskt att på nuvarande stadium utskilja ett element, exportpromotion, och behandla detta på samnordisk basis. På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företaga sig något i anledning av medlemsförslaget. Mot utskottets förslag reserverade sig herr Sundin, som dock ej ställde något yrkande.

3. U-landsfrågor

Vid sessionen förelåg tre medlemsförslag berörande utvecklingsländerna. I ett medlemsförslag om *information till utvecklingsländerna om den nordiska marknaden* väckt bl. a. av herr Ohlin hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att undersöka möjligheterna att upprätta ett gemensamt organ för information till utvecklingsländerna om den nordiska marknaden. Ekonomiska utskottet fann det angeläget att informationen till utvecklingsländerna om den nordiska marknaden förbättrades. Utskottet ansåg det emellertid inte alldeles givet att den bästa lösningen vore att tillskapa ett nytt nordiskt organ. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 24) till regeringarna om att utreda hur informationen till utvecklingsländerna om den nordiska marknaden bör organiseras.

I ett medlemsförslag om *nordisk utvecklingsbank* väckt av bl. a. herr Mundebo hemställdes att rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att undersöka möjligheterna för att inrätta ett gemensamt organ för administrationen av bilaterala utvecklingskrediter. Ekonomiska utskottet fann att det i samband med Nordiska ämbetsmannakommitténs utredningar om Nordek-samarbetet torde ha framkommit att det för närvarande saknas förutsättningar för en samordning av den bilaterala kreditpolitiken. Mot bakgrund härav samt under beaktande av de nuvarande olikheterna i de nordiska ländernas utlåningspolitik betvivlade

utskottet att tillskapandet av det föreslagna gemensamma nordiska organet skulle medföra några administrativa vinster. På förslag av utskottet beslöt rådet att inte företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om *stimulerande av privata investeringar* i utvecklingsländerna väckt bl. a. av herrar Mundebo och Ohlin hade hemställts att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för upprättandet av en gemensam institution med uppgift att stimulera nordiska företags investeringar i utvecklingsländerna. Ekonomiska utskottet konstaterade att i Nordiska ämbetsmannakommitténs rapport hade förordats en utredning av möjligheterna för ett närmare samarbete om de nordiska ländernas finansiella bistånd till utvecklingsländerna. Utskottet ansåg det angeläget att denna utredning kom till stånd utan onödigt dröjsmål. Enligt utskottets uppfattning borde i samband därmed prövas frågan om att stimulera olika företags investeringar i utvecklingsländerna. På förslag av utskottet beslöt rådet med 54 röster, medan 1 medlem avstod från att rösta, att antaga en rekommendation (nr 25) till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige om att snarast företaga den utredning av möjligheterna för ett närmare nordiskt samarbete rörande de nordiska ländernas finansiella bistånd till utvecklingsländerna som anbefalls i Nordiska ämbetsmannakommitténs rapport (*Nu 1969: 11*) samt att därvid pröva förutsättningarna för nordiskt samarbete för att stimulera investeringar i utvecklingsländerna av företag i de nordiska länderna.

Till ekonomiska utskottet hade vidare hänvisats en berättelse från Nordiska ministerkommittén för administration av gemensamma biståndsprojekt. I anledning därav hade herr Holmberg ställt en fråga till regeringarna om de nordiska regeringarna är beredda att verka för att FN erhåller möjlighet att lämna humanitärt bistånd till nödlidande i alla konflikter. Av svaret framgick bland annat att de nordiska länderna avsåg att inom ramen för FN söka verka för att denna fråga får en positiv lösning.

4. Framtidsforskning

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag väckt bl. a. av herr Ohlin om forskningsinstitut för framtidsfrågor. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna att pröva frågan om bildande av ett gemensamt nordiskt forskningsinstitut för framtidsfrågor.

Mot bakgrund av den skiftande bedömning som kommit medlemsförslaget till del vid remissbehandlingen där såväl mycket positiva som negativa synpunkter framförts beträffande förslaget i dess helhet och den skiljaktighet som förelåg om hur framtidsforskningen borde organiseras fann utskottet det ändamålsenligt att inskränka sig till att begära en utredning om förutsättningarna för ett nordiskt samarbete på detta område. På förslag av utskottet beslöt rådet antaga en rekommendation (nr 14) till rege-

ringarna att utreda förutsättningarna för en nordisk samverkan på framtidsforskningens område däri inbegripet frågan om upprättandet av ett nordiskt institut eventuellt med avdelningar förlagda till olika nordiska städer.

5 Konjunkturpolitik

Till Nordiska rådets sjuttonde session hade väckts ett medlemsförslag av bl. a. herr Ohlin om ett gemensamt konjunkturpolitiskt initiativ. I förslaget hemställdes, att rådet måtte rekommendera regeringarna att överväga att förslagsvis i OECD framlägga utkast till en plan för samordning av EEC-ländernas och EFTA-staternas konjunkturpolitik i nära samverkan med den amerikanska och kanadensiska politiken syftande till att upprätthålla hög sysselsättning och stabila internationella betalningsförhållanden. På förslag av ekonomiska utskottet hade rådet vid sjuttonde sessionen genom beslut den 5 mars 1969 bemyndigat presidiet att på grundval av senare förslag av ekonomiska utskottet avge uttalande över medlemsförslaget till regeringarna. Enär rådets presidium på förslag av ekonomiska utskottet den 4 november 1969 avgivit sådant uttalande till regeringarna vari hemställdes att dessa måtte närmare värdera möjligheterna till gemensamt nordiskt konjunkturpolitiskt initiativ inom OECD, kunde rådet på förslag av utskottet vid adertonde sessionen besluta att inte företaga sig något ytterligare i anledning av medlemsförslaget.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som fördes på grundval av rapporten om framsteg i nordiskt samarbete under 1969 och presidiets rapport om dess verksamhet sedan sjuttonde sessionen, deltog vid årets session 45 olika talare. Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten, som pågick under sessionens båda första dagar, statsminister Palme samt statsrådet Lange. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Antonsson, Helén, Holmberg, Lars Larsson, Ohlin samt fru Segerstedt Wiberg.

Från de övriga nordiska delegationerna gjordes på dansk sida inlägg av statsminister Baunsgaard, utrikesminister Hartling, ekonomi- och marknadsminister Nyboe Andersen och justitieminister Thestrup samt av fyra valda medlemmar. Från finländsk sida gjordes inlägg av statsminister Koivisto, utrikesminister Karjalainen, handels- och industriminister Teir samt social- och hälsovårdsminister Anna-Liisa Tiesko samt av tio valda medlemmar. Isländska inlägg gjordes av justitieminister Jóhann Hafstein, fungerande statsminister, undervisnings- och kulturminister Gylfi Gíslason samt en vald medlem. Norska deltagare i generaldebatten var statsminister Borten, statsråd Willoch och Bondevik samt fem medlemmar.

Generaldebatten dominerades av det faktum att en slutlig uppgörelse kun-

nat träffas om Nordek och att rådet nu hade att taga slutlig ställning till denna uppgörelse och till Nordiska rådets inpassning i Nordek-samarbetet. Samtliga svenska deltagare i generaldebatten ägnade huvudparten av sina inlägg häråt.

Från samtliga delegationers sida uttalades allmän tillfredsställelse över att det varit möjligt att uppnå ett positivt resultat i Nordek-förhandlingarna och att detta kunnat ske till rådets session trots den korta tid som stått till buds. Statsministrarnas och ämbetsmännens insatser härför lovordades. De förhoppningar men också de problem som de förväntade förhandlingarna om en utvidgning av Europeiska ekonomiska gemenskapen reser berördes även i en rad inlägg.

Flera finländska medlemmar berörde kritiskt de svårigheter som uppkommit i luftfartsförhandlingarna mellan Danmark och Finland rörande SAS och Finnairs flygrättigheter. Herr Horn yttrade sig i denna fråga på Danmarks och de övriga SAS-ländernas vägnar.

Herr Lars Larsson redovisade i ett inlägg de tre förslag som Nordiska organisationskommittén, den s. k. Fagerholm-kommittén, framlagt och vilka rådet nu hade att behandla, nämligen rådets inpassning i Nordek-samarbetet, inrättandet av ett Nordiskt ministerråd för hela det nordiska samarbetsområdet och kultursamarbetets organisation. Herr Ohlin ägnade särskild uppmärksamhet åt det nordiska kultursamarbetet där han önskade se ett "Nord-kult" som en parallell till Nordek. Jämte Nordek-frågan intog sistnämnda saker en framträdande roll i debatten.

Det förhållandet att de självstyrande områdena Färöarna och Åland för första gången deltog i rådets arbete uppmärksammades allmänt liksom att Island nu vunnit inträde i EFTA och härigenom indirekt ekonomiskt knutits närmare till Norden.

IV. Val m. m.

Till medlemmar av rådets redaktions- och informationskommitté valdes bl. a. herrar Palm och Sundman. Till revisorer för tidskriften Nordisk Kontakt omvaldes herr Sundin och nyvaldes herr Björkman, varjämte till revisorssuppleant utsågs herr Mellqvist.

Till medlemmar av ett särskilt utskott för granskning av Nordiska kulturfondens förvaltning valdes bl. a. herr Bergman med herr Antonsson som suppleant. Till medlemmar för Nordiska kulturfonden 1971—1972 omvaldes bl. a. fru Segerstedt Wiberg med fröken Ranmark som suppleant.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Köpenhamn å tidpunkt som senare kommer att fastställas av presidiet.

Vid en ceremoni den 8 februari 1970 utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1969 till den danske författaren Klaus Rifbjerg och Nordiska rådets musikpris till den svenske tonsättaren Lars Johan Werle.

**Rekommendationer antagna vid Nordiska rådets 18:e session i Reykjavík
7—12 februari 1970**

Koordinerande land

Rek. nr 1

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att vidtaga åtgärder för att få till stånd en gemensam kvalificerad vidareutbildning för lärare till socialhögskolorna och för tjänstemän inom social administration och planläggning.

Norge

Rek. nr 2

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att skapa förutsättningar för införande av en nordisk arbetsmarknad för psykologer genom att utfärda bestämmelser för psykologverksamheten och genom att göra psykologutbildningen likvärdig.

Norge

Rek. nr 3

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att föranstalta om åtgärder för att mot bakgrund av de i betänkandet om nordisk utbildning av sjukhusadministratörer (NU 1965: 6) framlagda förslagen och av erfarenheterna av försöksverksamheten vid Nordiska hälsovårdshögskolan få till stånd en permanent nordisk vidareutbildning av sjukhusadministratörer vid nämnda högskola.

Sverige

Rek. nr 4

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att under upprätthållande av nära kontakter och ett kontinuerligt informationsutbyte mellan de nordiska länderna fortsätta arbetet på införande av en ökad samverkan vid utbildningsanstalterna mellan lärare, elever och övriga kategorier av där verksamma.

Sverige

Rek. nr 5

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att öka bidragen till de nordiska varudeklarationsorganen i syfte att stärka det nordiska varudeklarationssamarbetet samt att anmoda de nordiska varudeklarationsorganen att redovisa sin planläggning av det fortsatta nordiska varudeklarationssamarbetet samt att i ljuset härav överväga vilka ytterligare åtgärder som eventuellt påfordras från regeringarnas sida för att säkerställa ett effektivt nordiskt varudeklarationssamarbete.

Danmark

Rek. nr 6

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at undersøge, om der ved afgørelsen af statsborgerskabet i videregående omfang kan tages hensyn til princippet om barnets interesse og således, at spørgsmålet eventuelt senere kan aktualiseres på internationalt plan.

Finland

Rek. nr 7

Nordisk råd anbefaler regeringerne at søge reglerne om naturalisation i forbindelse med ægteskab tillempet, således at der ikke generelt gøres forskel mellem mand og kvinde.

Finland

Rek. nr 8

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna,

Sverige

1. att i det internationella rymdsamarbetet uppträda med en gemensam linje och skapa lämpliga former för en nordisk samordning på detta område.

2. att slå vakt om informationsfriheten i samband med utvecklingen av rymdkommunikationerna,

3. att tillvarata möjligheterna till gemensamma nordiska projekt rörande rymden på forskningens och industrins områden.

Rek. nr 9

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att i samband med den nationella utbyggnaden av produktionen av material för undervisningen i radio och TV verka för en fastare organisation av den samnordiska produktionen på området.

Danmark

Rek. nr 10

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att tillsätta ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmediaforskningen i Norden samt att ställa behövliga medel till förfogande för detta samarbete.

Danmark

Rek. nr 11

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka möjligheterna för ett förenhetligande av ländernas karantänbestämmelser för djur samt för ett samarbete på skilda områden inom karantänväsendet.

Norge

Rek. nr 12

Nordisk Råd henstiller til regeringerne at søge gennemført ensartede bestemmelser om beskyttelse af arbejdstageres krav på løn og dermed ligestillede ydelser i tilfælde af konkurs, således at retsstillingen for alle grupper af arbejdstagere bliver den samme, dog bortset fra visse ledende stillinger, og at lønkrav, der er forfaldet inden for det sidste år forud for konkursbegæringen, får fortrinsstilling i konkursordenen umiddelbart efter masskravene og krav, der må sidestilles hermed,

Norge

om fornødent også forud for panterettigheder, der ikke har separatiststilling. Det forudsættes dog, at retsstillingen for arbejdstagerne ikke i noget af landene forringes i forhold til de gældende regler.

Rek. nr 13

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna

Norge

1. att under medverkan av de studerande utreda möjligheterna att avlägsna föreliggande hinder för nordiska studerande att i ett annat nordiskt land än hemlandet vinna inträde till utbildningslinjer, för vilka likartade intagningsvillkor råder i samtliga nordiska länder,

2. att under medverkan av de studerande utreda möjligheterna att avlägsna föreliggande hinder för nordiska studerande att i ett annat nordiskt land än hemlandet vinna inträde till utbildningslinjer, för vilka olika intagningsvillkor råder i de nordiska länderna, samt

3. att under medverkan av de studerande utreda förutsättningarna för ett förenhetligande av beviljandet av studiesociala förmåner i de nordiska länderna.

Rek. nr 14

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för en nordisk samverkan på framtidsforskningens område, däri inbegripet frågan om upprättande av ett nordiskt institut eventuellt med avdelningar förlagda till olika nordiska städer.

Danmark

Rek. nr 15

Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland og Sverige att bygge en bro over Muonio elv vid Karesuando.

Finland

Rek. nr 16

Nordisk råd henstiller til regeringerne i Finland, Sverige og Norge i fællesskab at foretage en henvendelse til Europakommissionen om, at Europavej 79 fra Helsingfors til Vasa forlænges over Kvarken med den nuværende "blå vägen" fra Holmsund over Umeå (svensk lensvej 362) til Storuman (nuværende rigsveje 92 og 93), fra Storuman til rigsgrænsen (svensk lensvej 361) ved Umbukta og derfra til Mo i Rana (norsk rigsvej 77) og videre til Nesna.

Sverige

Rek. nr 17

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i Finland, Norge og Sverige at bevare og i takt med en yderligere intensivering af det nordiske samarbejde at utvide de bestående muligheder for samerne for at udtale sig i sager, der særligt har interesse for denne befolkningsgruppe.

Finland

Rek. nr 18

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at gennemføre en revision av Helsingforsaftalen på grundlag af det af Nordisk Organisationskomité afgivne forslag af 10. december 1969, således at forledingsgrundlaget i artikel 53 fastsættes i overensstemmelse med principerne i De Forenede Nationers vedtægt, og at regeringerne ved den endelige udformning af traktatteksten samråder med Nordisk Råds præsidium om eventuelle saglige ændringer i afsnittet om Nordisk Råd og underretter præsidiet om eventuelle øvrige ændringer.

Finland

Rek. nr 19

Nordisk Råd rekommanderer regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige:

1. under sluttforingen av arbeidet med den traktatmessige utformning av det utvidede samarbeid, å innarbeide i traktaten de forslag som er fremsatt av den nordiske organisasjonskomite vedrørende Nordisk Råds og dets organers inpassing i Nordøk-samarbeidet.

2. å legge fram forslag for nasjonalforsamlingene om gjennomføring av traktaten om organisasjonen for nordisk økonomisk samarbeid i så god tid at forslaget kan sluttbehandles i nasjonalforsamlingene i løpet av vårsesjonen 1970 og derpå å deponere ratifikasjonsdokumentene omgående.

3. å slutføre forhandlingen om samarbeid på atomenergiens område så snart som mulig slik at dette kan etableres som ledd i det utvidede økonomiske samarbeid.

Rek. nr 20

Nordisk råd rekommanderar regjeringene i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige å ta opp drøftelser om når og på hvilken måte Island kan delta i det utvidede nordiske økonomiske samarbeid.

Island

Rek. nr 21

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att under beaktande av Nordiska organisationskommitténs förslag vidtaga åtgärder för en förstärkning av det nordiska kultursamarbetets organisation samt att förbereda ingåendet av en kulturtraktat före den 1 januari 1972 avseende en omfattande gemenskap mellan länderna inom utbildning, forskning och den fria kultursektorn.

Finland

Rek. nr 22

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda förutsättningarna för en ordning, innebärande alternativ tillämpning i varje land av de olika nordiska ländernas bestämmelser beträffande standardnormer och deras övriga säkerhets- och kontrollföreskrifter samt att i första hand inrikta utredningsarbetet på ett antal ekonomiskt betydelsefulla sektorer, där det

Danmark

kan förväntas att berörda parter hyser ett positivt intresse för ett genomförande av ordningen t. ex. verkstadsindustrin och byggnadsmaterielindustrin.

Rek. nr 23

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att ställa erfordrerliga medel till förfogande för information om det nordiska samarbetet i enlighet med förslagen från den av de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium tillsatta arbetsgruppen för nordisk information. Danmark

Rek. nr 24

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna, att utreda hur informationen till utvecklingsländerna om den nordiska marknaden bör organiseras. Sverige

Rek. nr 25

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige Norge

I. att snarast företaga den utredning av möjligheterna för ett närmare nordiskt samarbete om de nordiska ländernas finansiella bistånd till utvecklingsländerna som anbefalles i Nordiska ämbetsmannakommitténs rapport (*NU 1969: 11*) samt

II. att därvid pröva förutsättningarna för nordiskt samarbete för att stimulera investeringar i utvecklingsländerna av företag i de nordiska länderna.

Rek. nr 26

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att utreda förutsättningarna för tillskapandet av en ordning — t. ex. genom en nordisk fond — som ekonomiskt tryggar genomförandet av samnordiska ungdomsarrangemang och som särskilt tar sikt på att stöda gemensamma nordiska ungdomsorganisationers verksamhet. Sverige

Rek. nr 27

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att utreda möjligheterna till ett nordiskt samarbete på förskolans område speciellt beträffande forskning om förskolans problem samt förskollärarnas fortbildning. Sverige

Rek. nr 28

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för en utbyggnad av Nordiska hälsovårdshögskolan till en institution också för forskning inom högskolans ämnesområden med bl. a. fast anställd personal. Sverige

Rek. nr 29

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att undersöka möjligheterna att på varje enskilt nordiskt lands område tillåta Norge

placering av frekvensomformare i gränstrakterna för återsändning av radio- och TV-program till det ursprungliga sändarlandet.

Rek. nr 30

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Sverige, Finland och Sverige

1. att gemensamt verka för en samordning av de olika forskningsprojekt beträffande Östersjöns vattensituation, vilka redan påbörjats, och

2. att taga ett förnyat initiativ till samarbete mellan Östersjöns strandstater angående Östersjöns föroreningar.

Rek. nr 31

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna

Danmark

1. att vidtaga nödvändiga åtgärder för att FN:s Europeiska ekonomiska kommission (ECE:s) modellblankett för handelsdokument snarast lägges till grund för offentliga handelsdokument i Norden;

2. att vidtaga lämpliga åtgärder för ett fortsatt samarbete mellan de nationella handelsdokumentkommittéerna i Norden, bl. a. genom att utreda behovet av ett permanent sekretariat, samt

3. att gemensamt taga initiativ till en förstärkning av ECE:s resurser vad gäller arbetet med standardisering av handelsdokument, varvid målsättningen bör vara en världsvid tillämpning av uppnådda resultat.

Rek. nr 32

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att på grundval av ett reviderat kostnadsförslag genomföra det av Nordiska kulturkommissionens sektion I utarbetade förslaget till ett nordiskt litteraturlexikon.

Danmark

Rek. nr 33

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att vidtaga åtgärder för att realisera de i Nordisk udredningsserie 1969: 8 framlagda förslagen om nordiskt sjukhusfysikersamarbete.

Finland

Rek. nr 34

Nordisk Råd henstiller til regeringerne at gennemføre de af Nordisk embedsmandsudvalg om nordisk gyldighed for førerbeviser i betænkning af 23. januar 1969 (NU 1969: 7) stillede forslag, således at de i et nordisk land udstedte førerbeviser til motorkøretøjer får samme gyldighed i de øvrige nordiske lande.

Norge

Rek. nr 35

Nordisk Råd henstiller til regeringerne at lade foretage en udredning af spørgsmålet om ensartet uddannelse af og ensartede prøver for førere af motorkøretøjer. Norge

Rek. nr 36

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar att vidtaga åtgärder för att skapa ett permanent nordiskt samarbete på arbetsmedicinens område. Finland

Innehåll

I. Organisation m. m.	3
II. Behandlade saker	5
A. Saker förberedda av juridiska utskottet	7
1. De organisatoriska formerna för nordiskt samarbete	7
2. Färöarnas och Ålands representation i Nordiska rådet	10
3. Samerna i Nordiska rådet	11
4. Medborgarskapslagstiftningen	12
5. Nordisk abortlagstiftning	13
6. Sänkning av rösträttsåldern till 18 år	14
7. Förmånsrätt i konkurs för lönefordringar	14
8. Lagstiftningen om illojal konkurrens	15
9. Felaktiga upplysningar i radio och TV	16
10. Jakt- och fridlysningsbestämmelser	16
B. Saker förberedda av kulturutskottet	17
1. Kultursamarbetets organisation	17
2. Samarbete beträffande högre utbildning och forskning	18
3. Skol- och undervisningsfrågor	19
4. Radio-, televisions- och filmfrågor	22
5. Informationsfrågor m. m.	24
6. Kultursamarbetet	25
C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet	26
1. Arbetsmarknadsfrågor	26
2. Sociallagstiftningen	28
3. Hälso- och sjukvårdsfrågor	28
4. Föreningensfrågorna	32
5. Ungdomsfrågor	33
6. Vapenfri tjänst	34
7. Karantänverksamheten för djur i de nordiska länderna	35
8. Övrigt	36
D. Saker förberedda av trafikutskottet	36
1. Nordisk transportpolitik	36
2. Rymdsamarbetet	38
3. Väg- och brofrågor	38
4. Frågor om körkort och förarutbildning	39
5. Öresundsfrågorna	39
6. Riskerna med oljetransporter i Östersjön m. m.	40
7. Övrigt	40
E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet	41
1. Nordiskt och ekonomiskt samarbete samt anslutande frågor	41
2. Indirekta handelshinder, handelsdokument och varudeklarationssamarbete m. m.	44
3. U-landsfrågor	46
4. Framtidsforskning	47
5. Konjunkturpolitik	48
III. Generaldebatten	48
IV. Val m. m.	49
Bilaga. Rekommendationer antagna vid 18:e sessionen	50